

Biuro Spraw Wewnętrznych Policji

**Informacja na temat stanu
zagrożenia przestępczością
w środowisku policyjnym w 2017 r.**

Warszawa, 2018 r.

Wstęp

Podobnie jak w latach poprzednich, przekazujemy Państwu kolejną roczną informację na temat stanu zagrożenia przestępczością w środowisku policyjnym, jego skali i przyczyn. Do scharakteryzowania zagrożenia przestępczością dotyczącą całej Policji - pojmowanej nie tylko jako ponad 120-tysięczna formacja złożona z funkcjonariuszy i pracowników wyposażonych w szerokie uprawnienia, ale także instytucja zarządzająca wielkimi zasobami kadr, majątku i informacji - wykorzystano wiedzę i wnioski, wynikające m. in. ze spraw prowadzonych przez wydziały Biura Spraw Wewnętrznych Komendy Głównej Policji w 2017 roku, który był ostatnim rokiem funkcjonowania Biura jako komórki organizacyjnej w strukturze Komendy Głównej Policji.

Informacja wskazuje podstawowe obszary funkcjonowania Policji generujące zagrożenia, zarówno te „rzeczywiste” - wyrażające się co roku znaczną liczbą popełnionych przestępstw, jak też niektóre bezprawne zachowania policjantów w służbie i poza służbą, które, choć w skali roku występują nielicznie, lecz każdy zaistniały przypadek wpływa negatywnie na sprawność funkcjonowania Policji, jak również na jej wizerunek i poziom społecznego zaufania. Z tego względu, obok corocznie prezentowanych obszarów zagrożenia: korupcją przy kontroli ruchu drogowego, ujawnianiem informacji służbowej, udziałem policjantów w przestępczości „narkotykowej”, stosowaniem przemocy na służbie lub w rodzinie, zdecydowaliśmy się przypomnieć o przypadkach popełniania przez policjantów przestępstw kryminalnych, a nawet udziale w grupach przestępczych. Nadal pragniemy zwrócić uwagę na problematykę zagrożeń działaniami na szkodę interesów majątkowych Policji ze strony osób spoza środowiska policyjnego. Aktualnie zasługuje ona na podkreślenie w związku z możliwością wystąpienia realnego zagrożenia nielegalnymi praktykami ze strony potencjalnych dostawców sprzętu i usług dla Policji. Jest to szczególnie ważne z punktu widzenia bezpiecznego i racjonalnego wykorzystania środków wydatkowanych na policyjne inwestycje, a pochodzących z Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Ochrony Państwa w latach 2017-2020, w części realizowanej przez Komendanta Głównego Policji.

Statystyczny obraz przestępczości związanej z funkcjonowaniem Policji opracowany został na podstawie danych własnych, czyli odnoszących się do postępowań karnych, które wszczęto na podstawie materiałów przekazanych prokuratorowi przez BSW KGP, lub w których funkcjonariusze Biura wykonywali powierzone czynności śledztwa prokuratorskiego. Nie uwzględnia on natomiast pewnej liczby spraw, w których Prokuratura wszczęła i prowadziła postępowanie bez udziału BSW KGP. Z uwagi na to, w osobnym rozdziale przedstawiamy - jako uzupełnienie - obraz przestępczości dot. Policji w oparciu o wybrane dane, przekazane przez Prokuraturę Krajową.

*Utrzymujący się już od szeregu lat wysoki poziom zaufania, jakim społeczeństwo darzy Policję jest optymistycznym faktem. Wyniki kolejnego już badania CBOS, przeprowadzonego we wrześniu 2017 r., podobnie jak w przypadku poprzednich badań, sytuują działalność naszej formacji na **drugiej** pozycji spośród 22 ocenianych instytucji publicznych. Pracę policjantów ponownie dobrze oceniło **72%** ankietowanych.*

*Nadal towarzyszy nam świadomość, że społeczeństwo chce Policji skutecznej, a jednocześnie praworządnej, a tym samym nie toleruje u stróżów prawa żadnych przejawów nieprzestrzegania przepisów tegoż prawa przez nich samych. Świadczą o tym społeczne oczekiwania względem **uczciwości, nieprzekupności policjantów**, wyrażane w corocznych badaniach opinii publicznej.*

Sprostanie oczekiwaniom w tym zakresie wymaga nadal zaangażowania się całego środowiska policyjnego, m. in. w realizację inicjatyw podejmowanych w tym celu także przez Biuro Spraw Wewnętrznych Policji.

Pragniemy jednocześnie podkreślić, że sama reakcja na zaistniałe przestępstwo i pociągnięcie policjanta czy pracownika Policji do odpowiedzialności karnej nie wystarcza do wyeliminowania zagrożeń przestępczością w służbie, zatem funkcjonariusze utworzonego z dniem 27 stycznia 2018 r. Biura Spraw Wewnętrznych Policji, jako jednostki organizacyjnej służby spraw wewnętrznych, nadal analizują przyczyny tych zagrożeń i systematycznie prowadzą różnorodne działania zapobiegające popełnianiu przestępstw, począwszy od spotkań profilaktycznych z nowoprzyjętymi funkcjonariuszami w szkołach Policji i z policjantami oraz pracownikami w jednostkach, poprzez uczestnictwo w naradach kadry kierowniczej i wystąpieniach do kierowników jednostek Policji, a skończywszy na publikacjach, dostępnych także dla społeczeństwa. Celem tych przedsięwzięć jest stałe podnoszenie świadomości zagrożeń w służbie i kształtowanie praworządnych postaw funkcjonariuszy i pracowników Policji, przypomnianie przełożonym o roli nadzoru, a także eliminowanie czynników kryminogennych albo w inny sposób szkodliwych dla funkcjonowania Policji. Na intensyfikowanie i doskonalenie tych właśnie działań, kontynuowanych również w bieżącym roku w ramach realizacji celów Rządowego Programu Przeciwdziałania Korupcji na lata 2014-2019 - służącego wdrażaniu strategii „Sprawne Państwo 2020”, BSW KGP kładło w minionym roku szczególny nacisk. Obecnie stanowią one jeden z głównych kierunków działania BSWP. Podkreślamy również kolejne inicjatywy w zakresie doskonalenia współpracy przy realizacji naszych zamierzeń z całym środowiskiem policyjnym, a zwłaszcza z kadrą kierowniczą Policji.

Jak w każdej rocznej analizie zagrożeń, przypominamy o znaczeniu nadzoru służbowego, ale także przywództwa i osobistego przykładu - nie tylko ze strony przełożonych, ale też bardziej doświadczonych policjantów i pracowników - wobec tych młodszych stażem. Zaangażowanie i postawa „starszej” części policyjnej kadry pod tym względem, są nieocenione dla budowania Policji praworządnej, wolnej od korupcji i cieszącej się wysokim poziomem społecznego zaufania.

I. Rok 2017 w porównaniu z rokiem poprzednim - obraz przestępczości w Policji w oparciu o dane Biura Spraw Wewnętrznych Policji.

Poniżej prezentujemy obraz statystyczny przestępczości w Policji, a także niektórych przestępstw na szkodę Policji, uwzględniający miniony, 2017 rok względem roku 2016, opracowany na podstawie danych zgromadzonych przez BSWP, odnoszących się do efektów postępowań karnych:

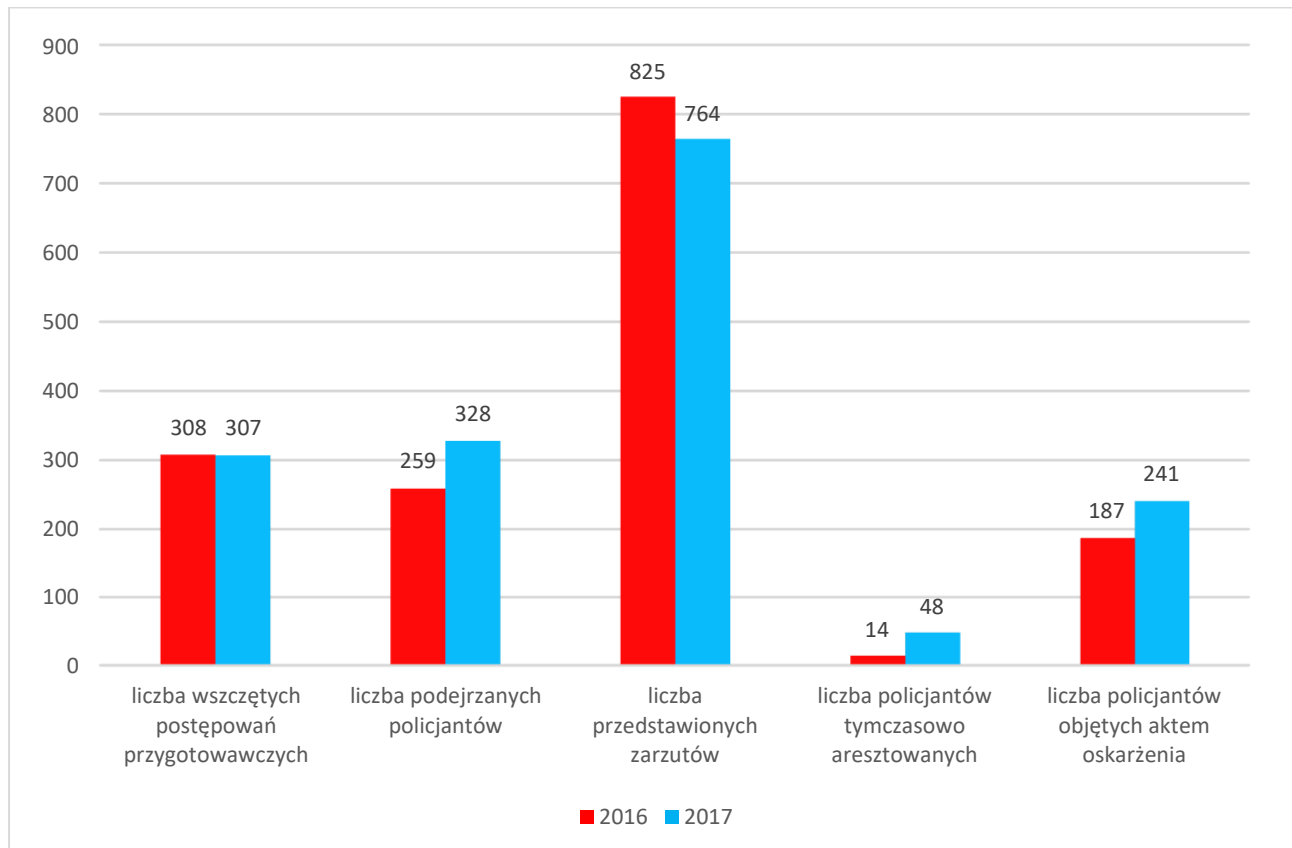
- wszczętych na podstawie materiałów przekazanych prokuratorowi przez BSW KGP,
- śledztw prokuratorskich, w których funkcjonariusze BSW KGP wykonywali powierzone czynności.

Postępowania te dotyczyły zarówno przestępstw popełnionych przez funkcjonariuszy i pracowników Policji, jak też osób spoza Policji - dokonujących przestępstw wspólnie z policjantami, a także, w przypadku niektórych rodzajów przestępstw - na szkodę naszej instytucji oraz jej kadry. Taki zakres wynikał z regulaminowych zadań oraz funkcji BSW KGP - a aktualnie BSWP - w środowisku policyjnym, która uwzględnia m. in. ochronę zasobów (majątku, informacji) Policji. Reagowaliśmy także w przypadku stwierdzenia celowego, bezpodstawnego pomówienia policjanta.

I.1. Funkcjonariusze Policji.

Wykres nr 1.

Dane dot. przestępczości funkcjonariuszy Policji w służbie i poza służbą w latach 2016 i 2017.

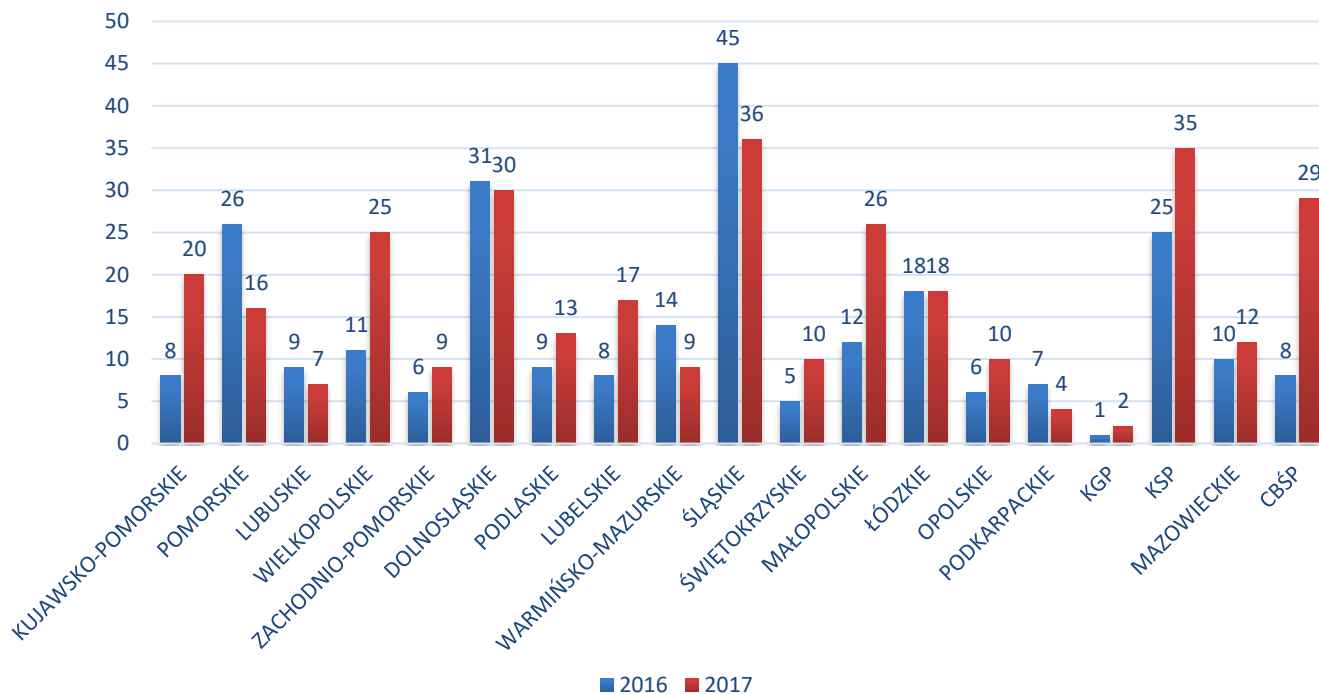

Źródło: Dane własne BSWP

Wykres pokazuje zauważalny wzrost w 2017 r. w przypadku trzech spośród pięciu analizowanych grup podstawowych danych, obrazujących poziom zagrożenia przestępczością wśród policjantów. Przy zbliżonej do 2016 r. liczbie wszczętych postępowań przygotowawczych w sprawach dot. funkcjonariuszy Policji, w 2017 r. znacznie wzrosła względem 2016 r. liczba policjantów objętych zarzutami - o **69 (wskaźnik dynamiki 127%)**, podobnie jak liczba policjantów, objętych aktem oskarżenia - o **54 (wskaźnik dynamiki 129%)**. W 2017 r. ponad trzykrotnie częściej niż w 2016 r., sądy zastosowały wobec podejrzanych policjantów środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania (**wskaźnik dynamiki 343%**). Odnotowany wzrost liczby przypadków zastosowania w 2017 r. tymczasowego aresztowania może świadczyć m. in. o wadze zarzutów, przedstawionych policjantom na podstawie materiałów, zebranych przez Biuro.

Wykres nr 2.

Podejrzani funkcjonariusze Policji w latach 2016 i 2017 - w podziale na województwa oraz wg właściwości jednostek.

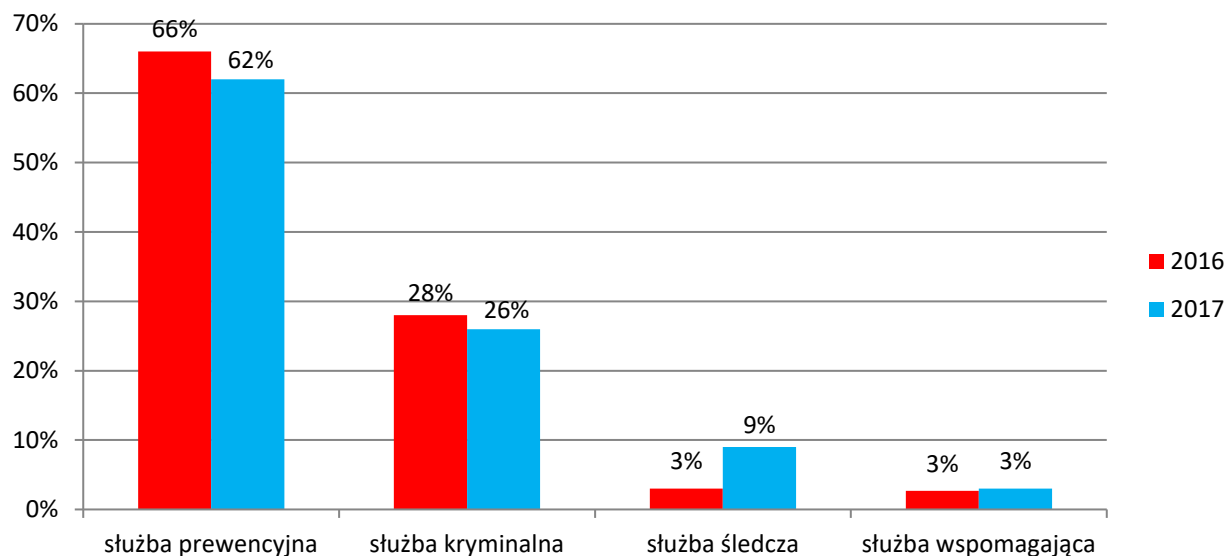

Źródło: Dane własne BSWP

Powyższy wykres pokazuje, że województwem, w którym odnotowano w 2017 r. największą liczbę podejrzanych funkcjonariuszy Policji, był garnizon śląski (**36**), podobnie wysoki poziom odnotowano także w garnizonach: stołecznym (**35**), dolnośląskim (**30**). Ponadto w 2017 r. odnotowano wysokie, w porównaniu z danymi z 2016 r., liczby podejrzanych funkcjonariuszy, w przypadku CBŚP (**29**), a także garnizonu małopolskiego (**26**), wielkopolskiego (**25**) i kujawsko – pomorskiego (**20**). Po raz pierwszy prezentujemy w ujęciu rocznym wyodrębnioną liczbę policjantów CBŚP, podejrzanych w śledztwach, prowadzonych przy udziale BSW KGP.

Wykres nr 3.

Podejrzani funkcjonariusze w latach 2016 i 2017 r. - w podziale na rodzaj pełnionej służby.

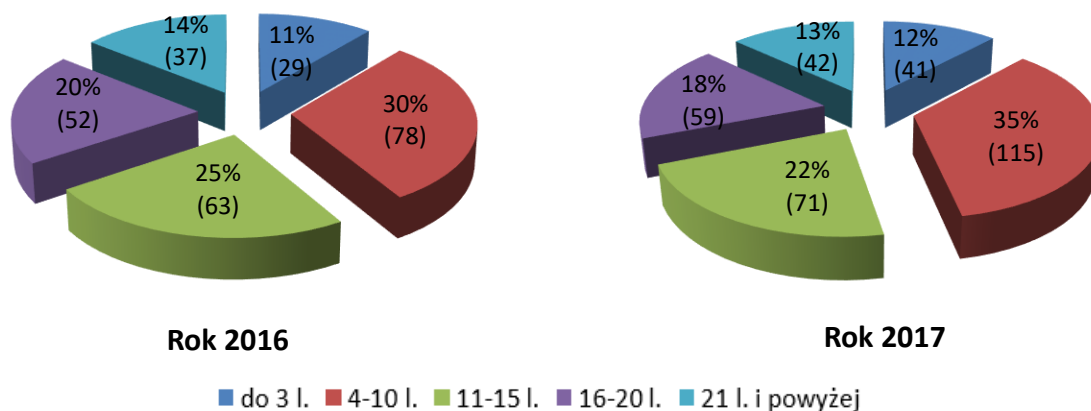

Źródło: Dane własne BSWP

Dane ujęte w wykresie pokazują, że **62%** ogółu policjantów podejrzanych o popełnienie przestępstw stanowili funkcjonariusze służby prewencyjnej. Policjanci służby kryminalnej stanowili **26%** ogółu objętych zarzutami, **9%** podejrzanych to policjanci CBŚP, zaś najmniej policjantów, którym przedstawiono zarzuty, było w służbie wspomagającej. Proporcje te w 2017 r. utrzymały się na poziomie zbliżonym do 2016 r. w odniesieniu do służb: prewencyjnej, kryminalnej i wspomagającej.

Wykres nr 4.

Staż służby funkcjonariuszy Policji w chwili popełnienia zarzucanego przestępstwa w latach 2016 i 2017, w ujęciu procentowym (opracowano na podstawie daty popełnienia pierwszego przestępstwa).

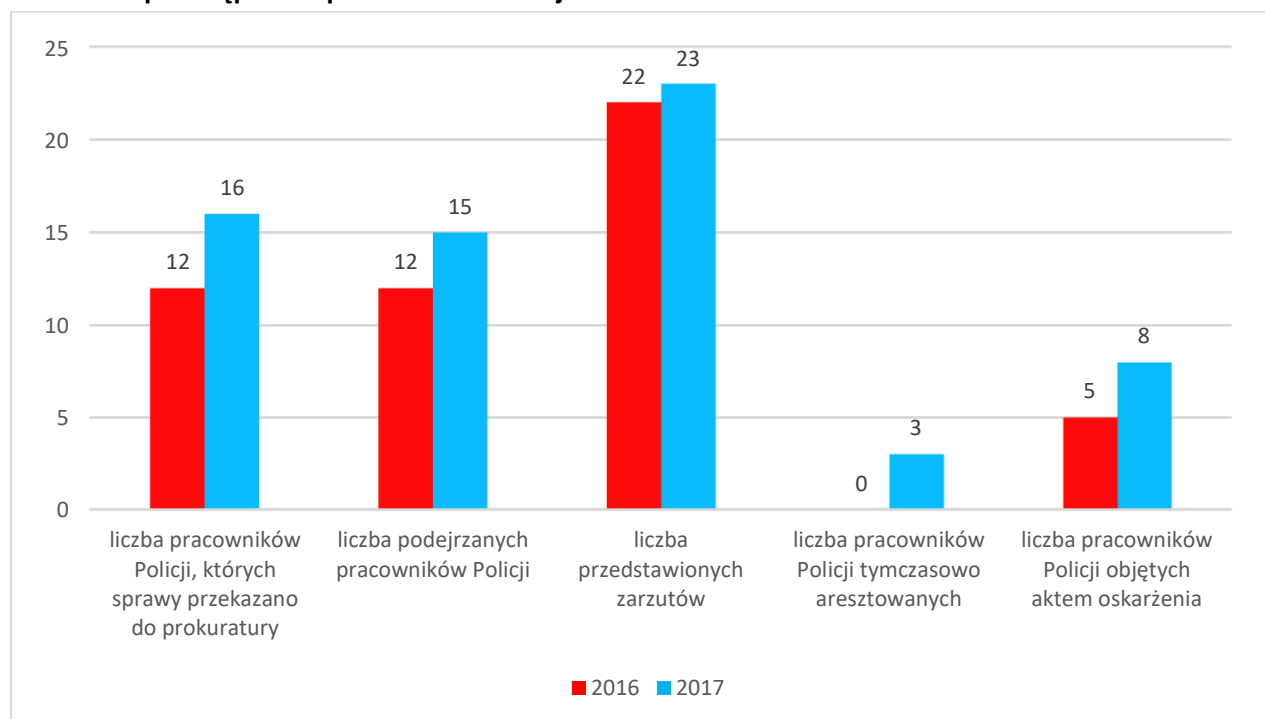
Źródło: Dane własne BSWP

W 2017 r. niepokojący, zdaniem BSWP, pozostaje nadal wynik analizy zagrożenia w oparciu o dane dotyczące stażu służby policjantów w chwili popełnienia przestępstwa, ponieważ sumując kategorie do lat 3 i od 4 do 10 lat okazuje się, że w ubiegłym roku blisko połowę - **47%**, stanowili policjanci legitymujący się stażem do 10 lat. **Wskaźnik procentowy grupy policjantów o takim stażu wzrósł w ubiegłym roku o kilka procent** w stosunku do roku 2016, kiedy wynosił **41%**, przy czym wpłynął na to przede wszystkim zauważalny (o 5%), względem 2016 r., wzrost liczby podejrzanych policjantów o stażu służby od 4 do 10 lat, przy niemal niezmienionym wskaźniku wśród tych z najkrótszym stażem.

I.2. Pracownicy Policji.

Wykres nr 5.

Dane dot. przestępczości pracowników Policji w latach 2016 i 2017.

Źródło: Dane własne BSWP

Wykres wskazuje, że w 2017 r. liczba pracowników Policji, wobec których przekazano materiały do Prokuratury, wzrosła w stosunku do 2016 r. o 4 osoby (**wskaźnik dynamiki 133%**). W 2017 r. wzrosła ponadto o 3 podejrzanych względem 2016 r., liczba pracowników, którym przedstawiono zarzuty popełnienia przestępstw (**wskaźnik dynamiki 125%**), jak również - także o 3 osoby - liczba pracowników objętych aktem oskarżenia (**wskaźnik dynamiki 160%**). Wobec 3 podejrzanych pracowników sąd zastosował w 2017 r. środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania, podczas gdy w 2016 r., wobec tej kategorii podejrzanych nie stosowano środka zapobiegawczego o charakterze izolacyjnym. Podobnie jak w przypadku wzrostu liczby tymczasowo aresztowanych policjantów, zauważalna w 2017 r. zmiana może świadczyć m. in. o wadze zarzutów, przedstawionych pracownikom Policji na podstawie materiałów, zebranych przez Biuro.

I.3. Osoby spoza Policji.

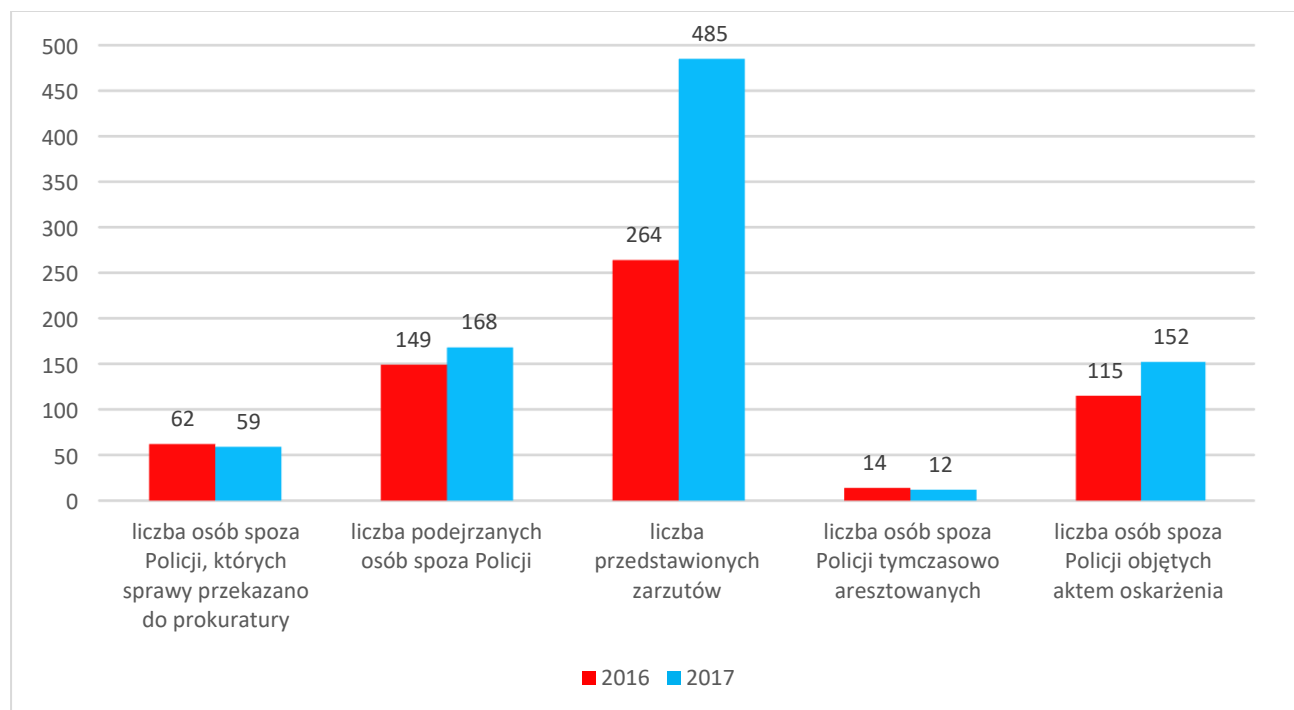
BSWP realizuje regulaminowe zadania w stosunku do osób cywilnych spoza Policji, które np.:

- występują wraz z policjantem (pracownikiem) jako drugi podmiot tej samej relacji przestępczej, np. korupcji: przyjmujący - wręczający korzyść, przy obrocie narkotykami: nabywca - dealer,
- uczestniczą wspólnie z funkcjonariuszami i pracownikami Policji w popełnianiu tych samych przestępstw o charakterze kryminalnym lub gospodarczym (np. oszustw, kradzieży, rozbojów),
- popełniają przestępstwa na szkodę Policji (np. „zmowy cenowe”).

Ponadto funkcjonariusze Biura dążą do ustalenia, a następnie uczestniczą w ściganiu osób, które pomówiły policjantów o niepopełnione przestępstwa (np. korupcję czy przemoc).

Wykres nr 6.

Dane dot. przestępczości osób spoza Policji, pozostających w obszarze zainteresowania BSWP, w latach 2016 i 2017.

Źródło: Dane własne BSWP

Wykres pokazuje, że także w tej analizowanej grupie osób objętych zainteresowaniem BSWP, nastąpił zauważalny wzrost w 2017 r. w przypadku trzech spośród pięciu analizowanych grup podstawowych danych, obrazujących poziom zagrożenia przestępczością. Przy zbliżonej do 2016 r. liczbie przypadków przekazania do prokuratury materiałów dot. osób spoza Policji, w 2017 r. wzrosła względem 2016 r. liczba takich osób objętych zarzutami o **19 (wskaźnik dynamiki 113%)**, jak też liczba objętych aktem oskarżenia

- o **37 (wskaźnik dynamiki 132%)**. W 2017 r., względem 2016 r. uległa niemal podwojeniu liczba zarzutów przedstawionych osobom podejrzanym spoza Policji (**wskaźnik dynamiki 184%**).

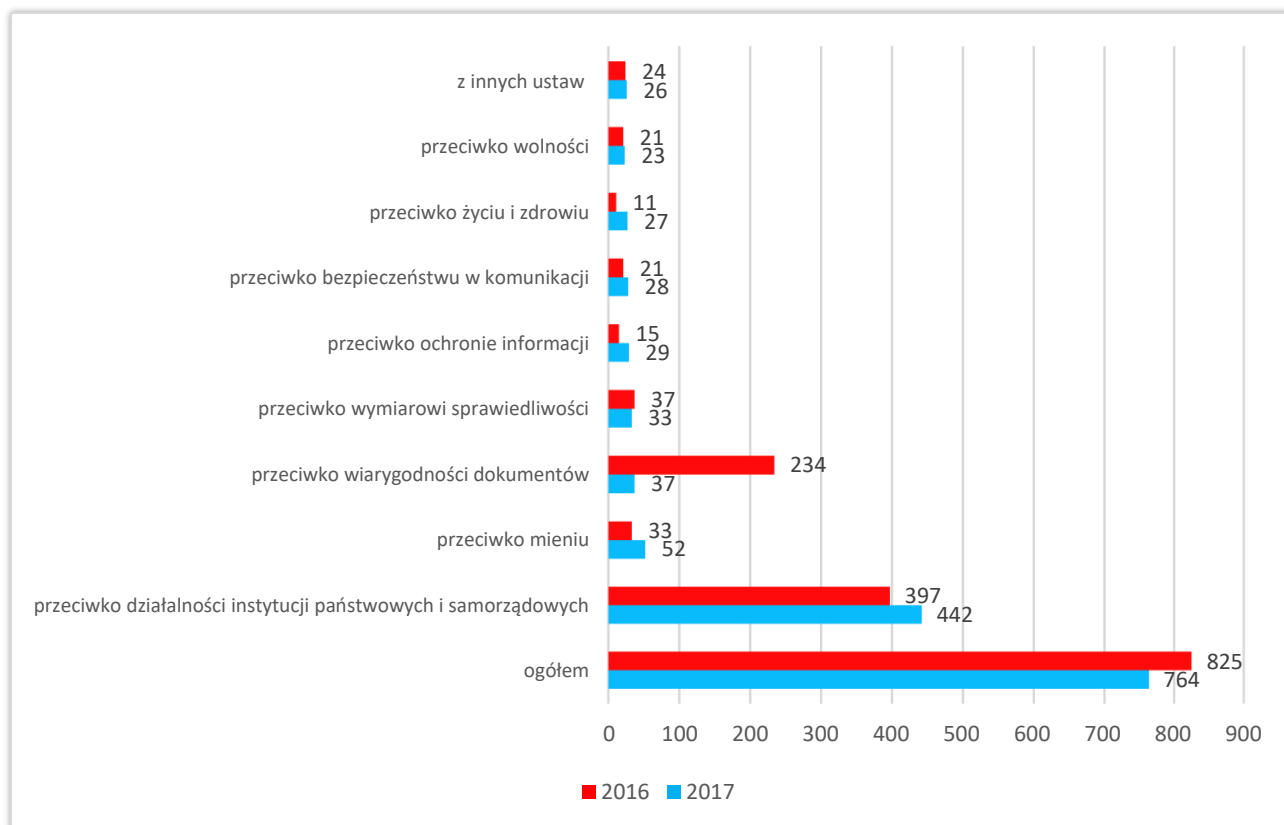
Podsumowując podstawowe dane obrazujące statystykę procesową wszystkich opisanych powyżej kategorii osób z Policji i spoza niej, należy stwierdzić, że w wyniku postępowań przygotowawczych prowadzonych 2017 r. z udziałem BSW KGP, łącznie 511 podejrzanym przedstawiono ogółem 1272 zarzuty popełnienia przestępstw, zaś aktem oskarżenia zostało objętych 401 osób. We wszystkich tych ocenianych kategoriach nastąpił wyraźny wzrost w stosunku do 2016 r., kiedy w sprawach prowadzonych z udziałem BSW KGP odnotowano 420 podejrzanych o popełnienie 1111 czynów oraz 307 oskarżonych. Jednocześnie zwraca uwagę ponad dwukrotny wzrost liczby przypadków zastosowania tymczasowego aresztowania - 63 przypadki w 2017 r. stosunku do 28 w 2016 r.

W ocenie BSWP, powyższy obraz jest rezultatem zarówno doskonalenia mechanizmów, służących bardziej efektywnemu ujawnianiu w Policji nadużyć i ściganiu ich sprawców, jak również wagi zgromadzonego w poszczególnych sprawach materiału dowodowego, w tym „ciężaru gatunkowego” przestępstw ściganych w analizowanym okresie.

I.4. Obraz najpoważniejszych zagrożeń przestępczością z udziałem funkcjonariuszy Policji w 2017 r.

Wykres nr 7.

Liczba zarzutów przedstawionych funkcjonariuszom Policji w latach 2016 i 2017 - ogółem oraz w wybranych kategoriach przestępstw (tj. tych, w których przedstawiono najwięcej zarzutów).

Źródło: Dane własne BSWP

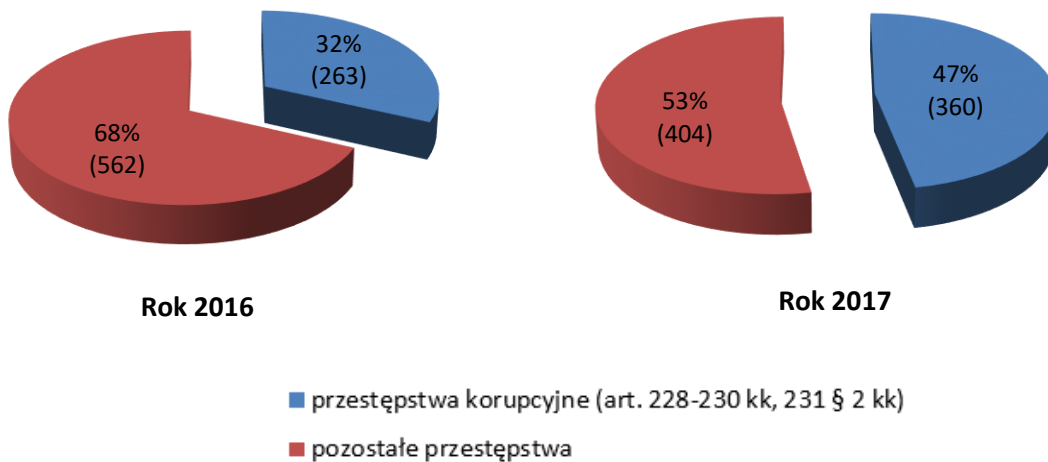
Powyższy wykres pokazuje, że w 2017 r., w stosunku do 2016 r., nastąpił nieznaczny spadek ogólnej liczby zarzutów przedstawionych policjantom (**wskaźnik dynamiki 93%**), a także bardzo znaczny spadek liczby zarzutów o przestępstwa przeciwko wiarygodności dokumentów (**wskaźnik dynamiki 16%**). Jednocześnie w analizowanym okresie wzrosła w stosunku do roku poprzedniego, liczba przedstawionych policjantom zarzutów o przestępstwa przeciwko działalności instytucji, w tym o charakterze korupcyjnym (**wskaźnik dynamiki 111%**). Na uwagę zasługuje ponad dwukrotny wzrost liczby zarzuconych policjantom przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu, a ponadto niemal dwukrotny wzrost liczby zarzutów o przestępstwa przeciwko ochronie informacji, których występowanie, choć nadal wyrażające się niewielką liczbą ujawnionych przypadków, generuje - w ocenie BSWP - poważne zagrożenie dla skuteczności realizacji zadań przez Policję, a także bezpieczeństwa samych funkcjonariuszy, wykonujących czynności.

Pragniemy jednocześnie zaznaczyć, że w wykresie nr 7 pominięto te kategorie, w których w analizowanych latach 2016 i 2017 wystąpiły pojedyncze przypadki lub brak przypadków przestępstw, dlatego ogólne liczby w tych latach nie stanowią sumy przestępstw, przedstawionych w wykresie.

Przy charakteryzowaniu zagrożeń o charakterze korupcyjnym w Policji należy przypomnieć, że zgodnie z art. 1 ust. 3 ustawy o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, **korupcją jest obiecywanie, proponowanie, wręczanie, żądanie, przyjmowanie przez jakąkolwiek osobę, bezpośrednio lub pośrednio, jakiejkolwiek nienależnej korzyści majątkowej, osobistej lub innej, dla niej samej lub jakiejkolwiek innej osoby, lub przyjmowanie propozycji lub obietnicy takich korzyści w zamian za działanie lub zaniechanie działania w wykonywaniu funkcji publicznej lub w toku działalności gospodarczej.** Zgodnie z konwencjami, ratyfikowanymi przez Polskę w ramach Rady Europy, jako korupcyjne sklasyfikowano następujące przestępstwa określone w polskim kodeksie karnym: sprzedajność, przekupstwo, płatną protekcję, a także nadużycie funkcji publicznej w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej.

Wykres nr 8.

Stosunek procentowy przestępstw o charakterze korupcyjnym (w tym nadużycia władzy w celu osiągnięcia korzyści) i pozostałych przestępstw, zarzuconych funkcjonariuszom Policji w latach 2016 i 2017.

Źródło: Dane własne BSWP

Z danych zilustrowanych powyższym wykresem wynika, że przestępstwa o charakterze korupcyjnym stanowiły w 2017 r. stanowiły niemal połowę - **47%** zarzuconych policjantom przestępstw. Wskazuje to na **wzrost tej proporcji o 15%** w stosunku do poziomu 32%, odnotowanego w 2016 r.

Wśród pozostałych 53% przestępstw, których popełnienie zarzucono w 2017 r. funkcjonariuszom Policji, najliczniej występowały inne kategorie, pozostające w zainteresowaniu BSWP:

1. Pozostające w związku z wykonywaniem czynności służbowych:

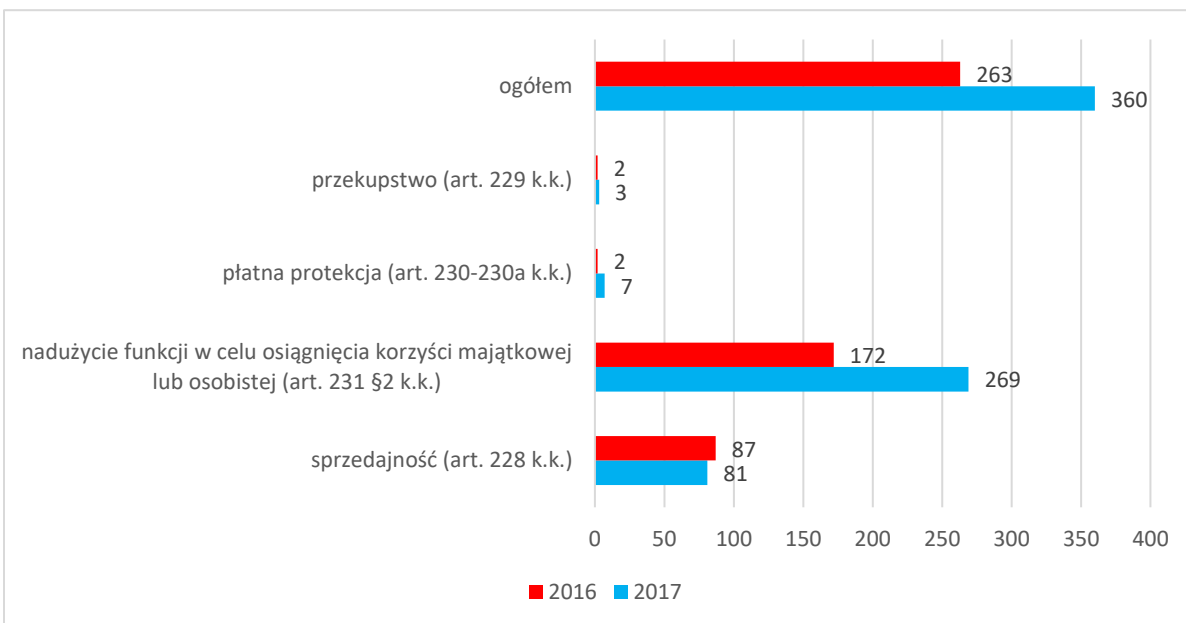
- przestępstwa przeciwko mieniu - kradzieże, oszustwa (w tym ubezpieczeniowe),
- przestępstwa przeciwko wiarygodności dokumentów,
- przestępstwa przeciwko ochronie informacji, w tym sprzedaż informacji przez policjantów,
- przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu, które wraz z kategorią przestępstw przeciwko wymiarowi sprawiedliwości, związane są przede wszystkim z zagrożeniem stosowania przez policjantów przemocy przy wykonywaniu czynności administracyjno - porządkowych i dochodzeniowo - śledczych,

2. Nie mające bezpośredniego związku ze służbą:

- przestępstwa z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii,
- przestępstwa kryminalne - kradzieże, rozboje (w tym dokonywane w związku z udziałem w grupach przestępczych),
- przestępstwa związane z przemocą w rodzinie, mieszczące się przede wszystkim w kategoriach: przeciwko rodzinie i opiece, obyczajności i seksualności oraz czci i nietykalności cielesnej.

Wykres nr 9.

Przestępstwa korupcyjne oraz nadużycie władzy w celu osiągnięcia korzyści, zarzucone funkcjonariuszom Policji w latach 2016 i 2017.

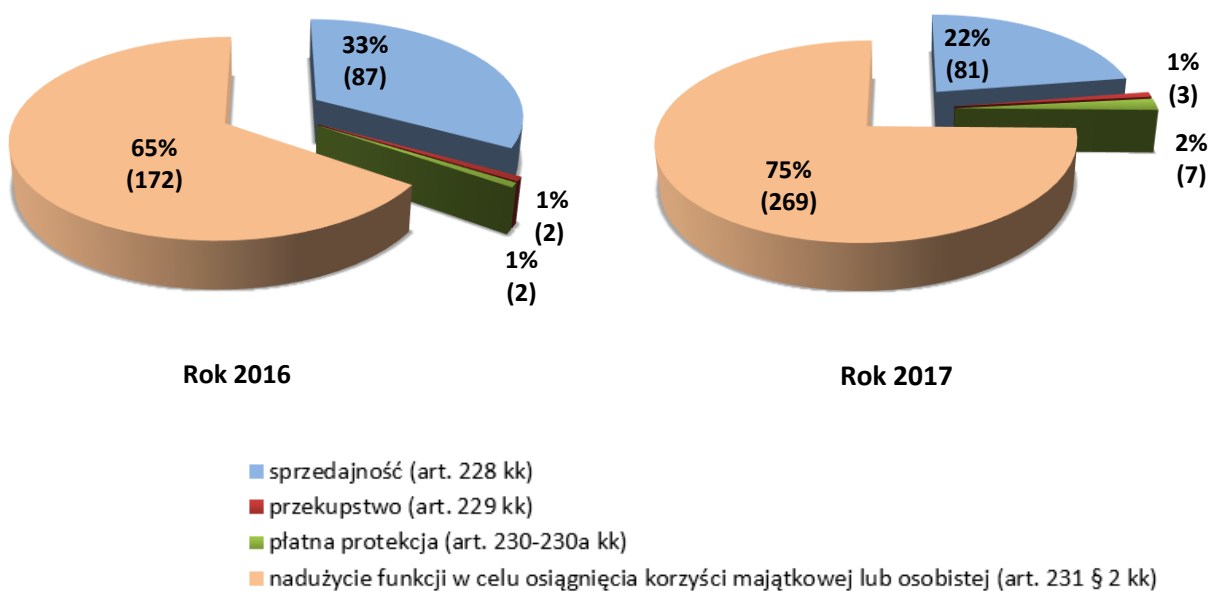

Źródło: Dane własne BSWP

Z przedstawionych powyżej danych wynika, że na zwiększenie w 2017 r., względem 2016 r., ogólnej liczby zarzuconych policjantom przestępstw o charakterze korupcyjnym - o **97** przypadków (**wskaźnik dynamiki 134%**), wpłynął wzrost - właśnie o **97**, liczby przedstawionych zarzutów popełnienia przestępstwa nadużycia funkcji w celu osiągnięcia korzyści. Dane o zagrożeniu sprzedajnością policjantów pozostają na zbliżonym poziomie, zaś zarzuty o przekupstwo i płatną protekcję nadal sprowadzają się do kilku w skali roku.

Wykres nr 10.

Stosunek procentowy poszczególnych przestępstw korupcyjnych oraz nadużycia władzy w celu osiągnięcia korzyści, zarzuconych funkcjonariuszom Policji w latach 2016 i 2017.

Źródło: Dane własne BSWP

W 2017 r. liczba przypadków przedstawienia policjantom zarzutów nadużycia funkcji w celu osiągnięcia korzyści, sięgnęła **75%** zarzuconych im w analizowanym okresie czynów o charakterze korupcyjnym. Oznacza to wzrost przypadków zarzucenia policjantom tego rodzaju nadużycia funkcji o **10%** w stosunku do 65%, odnotowanych w 2016 r. Jednocześnie obniżeniu o **11%** uległ wskaźnik dot. zarzutów o sprzedajność, który w 2016 r. wynosił 33% ogółu zarzuconych czynów korupcyjnych.

Należy zauważyć, że w 2017 r. stosunek przestępstw o charakterze korupcyjnym (**47%**) do pozostałych przestępstw zarzucanych policjantom, jest już o **15%** wyższy niż w 2016 r., kiedy wynosił 32%. Wskaźnik ten zbliżył się więc w 2017 r. do połowy liczby przestępstw zarzuconych policjantom, czyli do proporcji, która występowała w latach wcześniejszych (przed 2015 r.) Jednocześnie w latach 2016 - 2017, wśród zarzucanych przestępstw o takim charakterze nie dominowała już - jak miało to miejsce przed 2015 r. - sprzedajność, lecz nadużycie funkcji w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej.

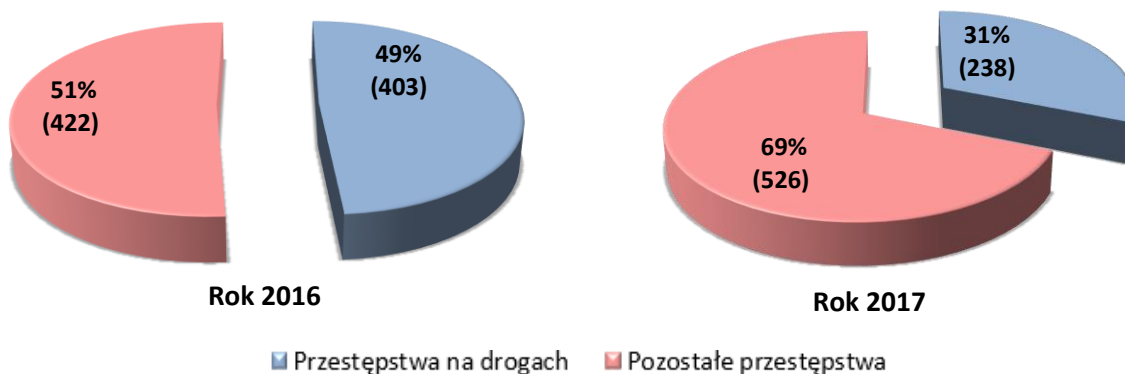
I.4.1. Korupcja i inne przestępstwa w obszarze zagrożeń, związanym z pełnieniem służby na drogach.

Wykonywanie przez funkcjonariuszy Policji czynności związanych z kontrolą ruchu drogowego i obsługą zdarzeń drogowych generuje nadal największe zagrożenie wśród obszarów funkcjonowania Policji, potencjalnie zagrożonych popełnianiem przestępstw. **Liczba przestępstw w związku z pełnieniem służby na drogach w 2017 r. nie sięgała już natomiast, jak np. w 2016 r., połowy ogółu przestępstw zarzuconych policjantom, lecz proporcja ta uległa zmniejszeniu do poziomu 31%.**

Najczęstsze działania policjantów jako sprawców w tym obszarze, polegają nadal na przyjmowaniu obietnicy wręczenia korzyści majątkowych/osobistych lub przyjmowanie korzyści od kierujących, w zamian za odstąpienie od czynności służbowych lub za obniżenie rangi czynu (np. z przestępstwa na wykroczenie czy z wykroczenia na inne wykroczenie, za popełnienie którego przewidziano niższą karę i liczbę albo brak punktów karnych).

Wykres nr 11.

Stosunek procentowy przestępstw popełnionych w związku z pełnieniem służby na drogach do wszystkich pozostałych przestępstw, zarzuconych funkcjonariuszom Policji w latach 2016 i 2017.

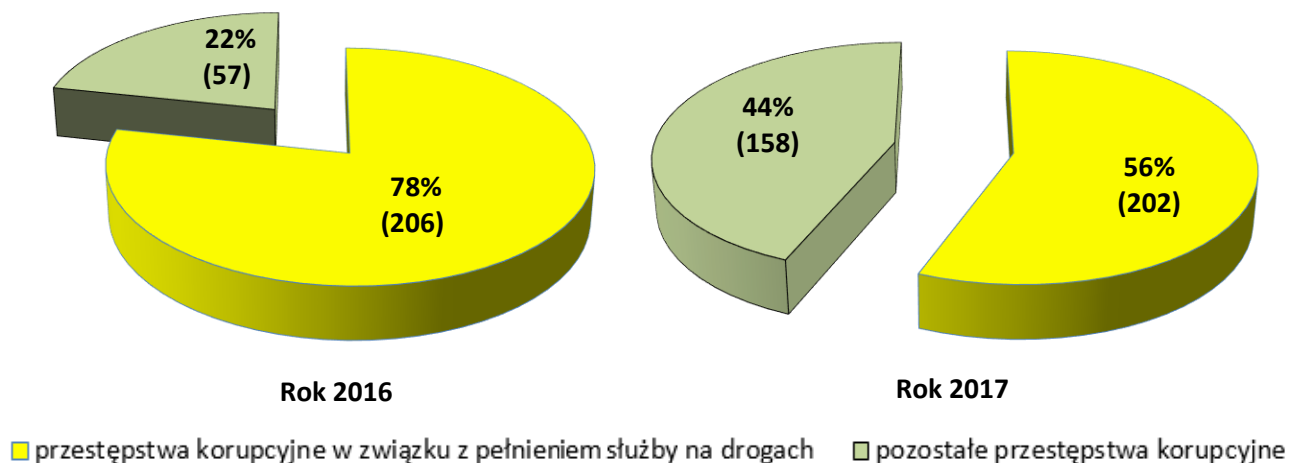

Źródło: Dane własne BSWP

Z powyższego wykresu wynika, że w 2017 r. niemal jedna trzecia (**31%**) wszystkich przestępstw zarzuconych policjantom, była bezpośrednio związana z pełnieniem przez nich służby na drogach. Nastąpiło zmniejszenie o **18%** tej proporcji w stosunku do 2016 r., w którym stanowiły one 49% ogółu przestępstw policjantów. Także liczba **238** przedstawionych w 2017 r. zarzutów o przestępstwa w związku ze służbą na drogach, w stosunku do 403 w 2016 r. (**wskaźnik dynamiki 59%**), świadczy o ich znacznym spadku w ubiegłym roku. Mimo odnotowanej w 2017 r. powyższej zmiany proporcji i realnego zmniejszenia się liczby samych zarzutów - co BSWP traktuje oczywiście jako okoliczności pozytywne - **ta sfera czynności służbowych i związane z nią nadużycia, pozostaje nadal najpoważniejszym spośród zagrożeń, występujących w Policji!**

Wykres nr 12.

Stosunek procentowy przestępstw o charakterze korupcyjnym popełnionych w związku z pełnieniem służby na drogach do pozostałych przestępstw o charakterze korupcyjnym, zarzuconych ogółem funkcjonariuszom Policji w latach 2016 i 2017.

Źródło: Dane własne BSWP

Powyższy wykres wskazuje na spadek w 2017 r. aż o 22%, w porównaniu do w 2016 r., udziału tego rodzaju przestępstw w związku ze służbą na drogach, kiedy proporcja ich udziału w ogólnej liczbie przestępstw korupcyjnych policjantów wynosiła 78%. Na zbliżonym poziomie, względem 206 zarzutów o korupcję na drodze w 2016 r., pozostała natomiast w 2017 r. liczba samych zarzutów przedstawianych policjantom.

Wyniki analizy zagrożenia przestępczością policjantów przy pełnieniu służby na drogach wyznaczają także na kolejne lata dla BSWP priorytetowy kierunek działań profilaktycznych i wykrywczych. Działaniom tym powinien towarzyszyć wzmożony nadzór ze strony bezpośrednich przełożonych nad pełnieniem i rozliczaniem przebiegu służby przez funkcjonariuszy ds. ruchu drogowego.

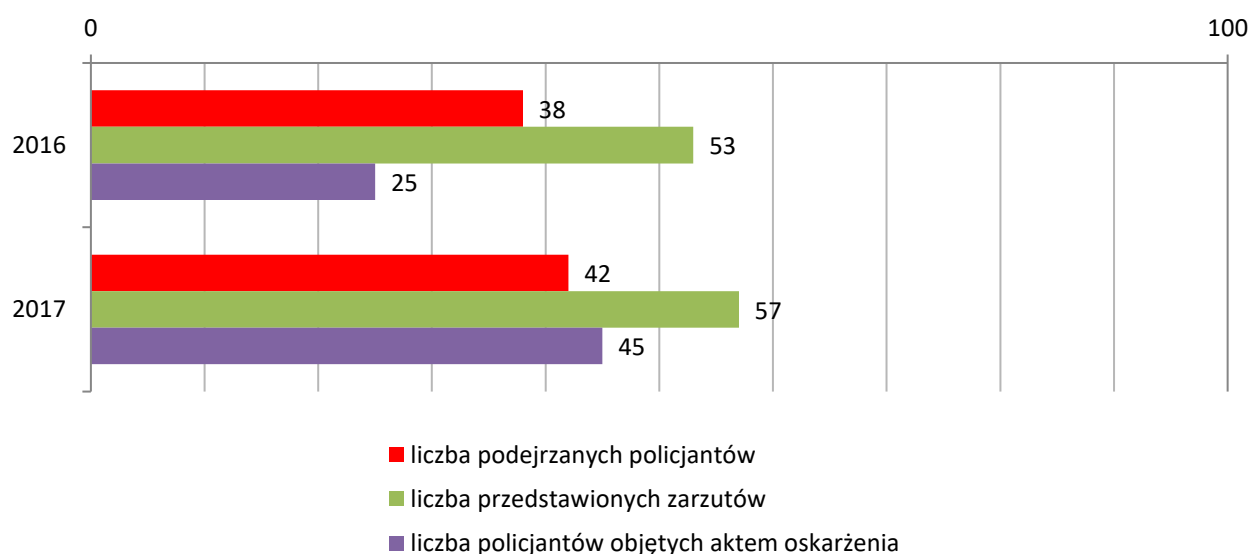
I.4.2. Przemoc na służbie.

Możliwość zastosowania środków przymusu bezpośredniego jest uprawnieniem wszystkich policjantów, niemniej mając na uwadze liczbę i charakter czynności służbowych, statystycznie należy przyjąć, że nadużycia w zakresie stosowania przymusu mogą częściej zdarzać się w trakcie czynności administracyjno-porządkowych, wykonywanych przez funkcjonariuszy służby prewencyjnej. Biorąc pod uwagę sięgającą **kilkunastu milionów** w skali roku liczbę wykonywanych przez Policję rodzajów czynności służbowych, w których prawo dopuszcza stosowanie przymusu (a więc potencjalnie zagrożonych przemocą - nadużyciem środków przymusu - tj. interwencji, kontroli drogowych, zatrzymań na gorącym uczynku i osadzeń w PDOZ), **liczba przypadków przemocy potwierdzonych w toku postępowań przygotowawczych prowadzonych w 2017 r., podobnie jak w latach poprzednich, stanowi margines.**

Prezentując następujące, wybrane dane o tego rodzaju przypadkach potwierdzonych procesowo w śledztwach prowadzonych przy udziale funkcjonariuszy BSW KGP, pragniemy zaznaczyć, że BSWP nadal monitoruje szczegółowo zagrożenie stosowaniem przez policjantów przemocy na służbie. W oparciu o dotychczasowe doświadczenia, wynikające z analizy zagrożenia jak i wyjaśniania zgłoszeń o tego rodzaju nadużyciach, w 2017 r. doskonalono współdziałanie z kadrą kierowniczą jednostek organizacyjnych Policji i rzecznikami dyscyplinarnymi - zarówno w celu zapobiegania, jak też reagowania na stwierdzone przypadki przemocy na służbie. Niektóre kwestie dot. tej problematyki poruszamy w dalszej części niniejszej analizy, poświęconej głównym kierunkom działań.

Wykres nr 13.

Zestawienie wybranych danych, dotyczących potwierdzonych procesowo przypadków stosowania przez policjantów przemocy na służbie w latach 2016 i 2017.

Źródło: Dane własne BSWP

Przedstawione na powyższym wykresie dane dot. wyników śledztw prowadzonych w 2017 r. (zarówno wszczętych w ubiegłym roku jak i kontynuowanych z lat poprzednich) w sprawach o stosowanie przemocy na służbie, świadczą o nieznacznym wzroście, względem 2016 r., zarówno liczby policjantów, którym przedstawiono w tym okresie zarzuty - o **4 (wskaźnik dynamiki 111%)**, jak i liczby przedstawionych im zarzutów o **4 (wskaźnik dynamiki 108%)**. Blisko dwukrotny, w stosunku do 2016 r., wzrost liczby policjantów objętych w 2017 r. aktem oskarżenia o czyny związane ze stosowaniem przemocy - o **20 (wskaźnik dynamiki 180%)**, wynikał z tego, że w jednej ze spraw prokurator oskarżył 17 policjantów o łącznie 69 tego rodzaju czynów.

Pomimo, że, jak wcześniej wspominaliśmy, potwierdzone w procesie karnym nieliczne przypadki stosowania przemocy na służbie stanowią margines w odniesieniu do kilkunastu milionów wykonywanych przez policjantów w skali roku czynności, potencjalnie „zagrożonych” nadużyciem uprawnień w tym zakresie, to każde nieuzasadnione albo dokonane niezgodnie z obowiązującymi przepisami użycie środków

przymusu bezpośredniego przez policjantów służby prewencyjnej lub kryminalnej bardzo szkodzi właściwym relacjom policjant - obywatel. Zwłaszcza, kiedy ustalony w niektórych przypadkach stan faktyczny świadczy o tym, że funkcjonariusze dopuszczają się pobicia lub wręcz znęcania się nad uprzednio zatrzymanymi i obezwładnionymi osobami, np. w celu wymuszenia oświadczenia. Szczególnie naganne jest, gdy takie przypadki mają miejsce przy udziale albo biernej postawie innych funkcjonariuszy, będących uczestnikami czynności.

BSWP pragnie podkreślić, że choć nieliczne w skali roku potwierdzone w śledztwach prokuratorskich przypadki stosowania przemocy nie stwarzają istotnego zagrożenia dla realizacji przez ponad 100-tysięczną formację jej ustawowych zadań, to każdy taki przypadek jest przedmiotem doniesień medialnych, opatrzonych krytycznymi komentarzami wobec Policji, których autorzy często nie uwzględniają obiektywnych ustaleń organów uprawnionych do oceny zachowań policjantów. Te, nieobiektywne najczęściej, informacje stanowią realne zagrożenie dla jej wizerunku, ponieważ budzą emocje społeczne i mogą stać się powodem do dyskusji na temat występowania „problemu” przemocy w Policji. Z tego względu wszelkie zgłoszenia, wskazujące na tego rodzaju nadużycie uprawnień, wymagają wszechstronnego wyjaśnienia - zarówno przez BSWP i Prokuraturę (pod względem naruszenia przepisów prawa karnego), jak również przez właściwych przełożonych i rzeczników dyscyplinarnych (pod względem naruszenia dyscypliny służbowej). W 2017 r., z inicjatywy Biura Kontroli KGP i BSW KGP, Komendant Główny Policji skierował do komendantów jednostek organizacyjnych Policji szczebla wojewódzkiego szereg poleceń dot. doskonalenia współdziałania w tym zakresie wszystkich właściwych rzeczowo podmiotów wewnątrz Policji.

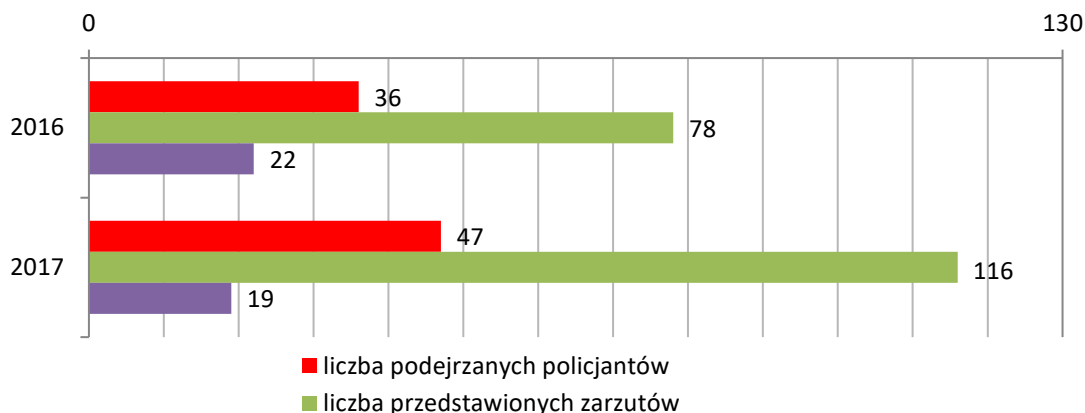
Należy również w dalszym ciągu analizować przyczyny i dążyć do wyeliminowania jakichkolwiek przypadków użycia przemocy przez policjantów, wykorzystując przede wszystkim instrumenty nadzoru, a także oddziaływania profilaktycznego.

I.4.3. Ujawnianie informacji służbowych, przede wszystkim poprzez: przekazywanie danych z policyjnych i pozapolicyjnych baz danych oraz informacji z prowadzonych spraw osobom nieuprawnionym, w tym grupom przestępczym.

Także w tym obszarze, podobnie jak w poprzednim, niewielka liczba przypadków przestępstw ujawnionych w skali roku wskazuje na - statystycznie - niewielki stopień zagrożenia. Tu jednak każdy zaistniały przypadek może bardzo szkodliwie wpłynąć zarówno na realizację przez Policję jej ustawowych zadań, jak również na bezpieczeństwo samych policjantów, wykonujących czynności służbowe.

Wykres nr 14.

Zestawienie wybranych danych, dotyczących przypadków ujawnienia informacji przez policjantów (m. in. w sposób wyczerpujący znamiona przestępstw przeciwko ochronie informacji), w latach 2016 i 2017.

Źródło: Dane własne BSWP

Dane dot. wyników śledztw, prowadzonych w 2017 r. w sprawach o ujawnienie przez policjantów informacji, uzyskanych w związku ze służbą, zilustrowane w formie powyższego wykresu, wskazują, że w porównaniu do 2016 r., wyraźnie wzrosła liczba policjantów, którym przedstawiono zarzuty - o **11 (wskaźnik dynamiki 131%)**, jak też liczba przedstawionych im zarzutów - o **38 (wskaźnik dynamiki 149%)**. W 2017 r. nieznacznie zmalała natomiast względem 2016 r. liczba policjantów objętych aktem oskarżenia.

Przestępstwa przeciwko ochronie informacji, zwłaszcza określone w art. 266 § 2 k.k., polegające na ujawnieniu przez funkcjonariusza publicznego osobie nieuprawnionej informacji niejawniej o klauzuli „zastrzeżone” lub „poufne” lub informacji, którą uzyskał w związku z wykonywaniem czynności służbowych, a której ujawnienie może narazić prawnie chroniony interes, towarzyszą większości przejawów przestępczości w środowisku policyjnym - począwszy od ujawniania dziennikarzom sensacyjnych szczegółów z prowadzonych spraw, poprzez sprzedaż informacji o zdarzeniach drogowych firmom zajmującym się autoholowaniem i pośrednikom ubezpieczeniowym, aż po ochranianie działalności zorganizowanych grup przestępczych (w tym szczególnie groźne ostrzeżenie środowiska przestępczego przed planowanymi działaniami Policji).

Ujawniane przypadki dotyczą najczęściej celowego przekazywania informacji przez skorumpowanych funkcjonariuszy, ale zdarzają się sytuacje wynikłe z niedostatecznego przestrzegania przepisów o ochronie informacji albo ze zwykłej nieostrożności funkcjonariuszy, czy pracowników, w kontaktach ze środowiskiem pozapolicyjnym, dlatego obowiązki ciążące na policjantach w tym zakresie są im stale przypomniane przez przedstawicieli BSWP podczas spotkań i szkoleń profilaktycznych w jednostkach i szkołach Policji. Temu celowi służy również kontynuowanie wręczania słuchaczom szkolenia zawodowego podstawowego, opracowanego przez BSW KGP w 2015 r. *Poradnika dla rozpoczynających*

służbę w Policji **BEZPIECZNY START**, w którym jeden z rozdziałów poświęcony jest temu zagrożeniu i jego negatywnym konsekwencjom.

I.4.4. Nadużycia w sferze logistyki i finansów Policji; korupcja i „zmowy cenowe” przy zamówieniach publicznych.

W ubiegłym roku BSW KGP zintensyfikowało rozpoznanie zagrożeń w obszarze logistyki i finansów Policji, ze względu na podjęcie przez jednostki organizacyjne Policji działań w zakresie inwestycji i zakupów sprzętu, finansowanych ze środków pochodzących z „Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Ochrony Państwa w latach 2017-2020”, w części realizowanej przez Komendanta Głównego Policji.

Zagrożenie nadużyciami w sferze logistyki Policji pozostaje aktualne, niemniej ich specyfika nie pozwala na zestawienie danych statystycznych reprezentatywnych dla okresu analitycznego, czy porównania go z innym okresem, ponieważ w ujęciu rocznym wyniki pracy Biura sprowadzają się do ujawnienia pojedynczych przypadków nadużyć, zaś proces wykrywczy w tych konkretnych przypadkach trwa nawet kilka lat. Logistyka stanowi natomiast obszar zagrożeń, które mogą generować poważne straty, zważywszy na olbrzymi majątek, jakim zarządza Policja. Najczęściej, pospolite w tym obszarze oszustwa i kradzieże dotyczą gospodarki paliwowej i magazynowej, eksploatacji pojazdów służbowych i należności finansowych (np. rozliczenia delegacji). W zakresie gospodarki magazynowej, BSW KGP uwzględniło w ubiegłym roku w prowadzonych czynnościach problematykę rzetelności rozliczenia amunicji służbowej - pod względem zagrożenia jej przywłaszczeniem przez niektórych policjantów (posiadających pozwolenie na prywatną broń palną) do wykorzystania podczas organizowanych przez nich komercyjnych zajęć strzeleckich poza służbą. Ponadto kontynuowało podjętą w poprzednich latach inicjatywę, mającą na celu przeciwdziałanie i eliminowanie nieprawidłowości w sferze zaopatrzenia Policji, a polegającą na weryfikacji tzw. **zakupów podprogowych**, tj. tych, które nie zostały zrealizowane w trybie postępowania o udzielenie zamówień dostaw, usług lub robót budowlanych, zaś ich wartość nie przekracza ustawowo określonej kwoty 30 tys. euro.

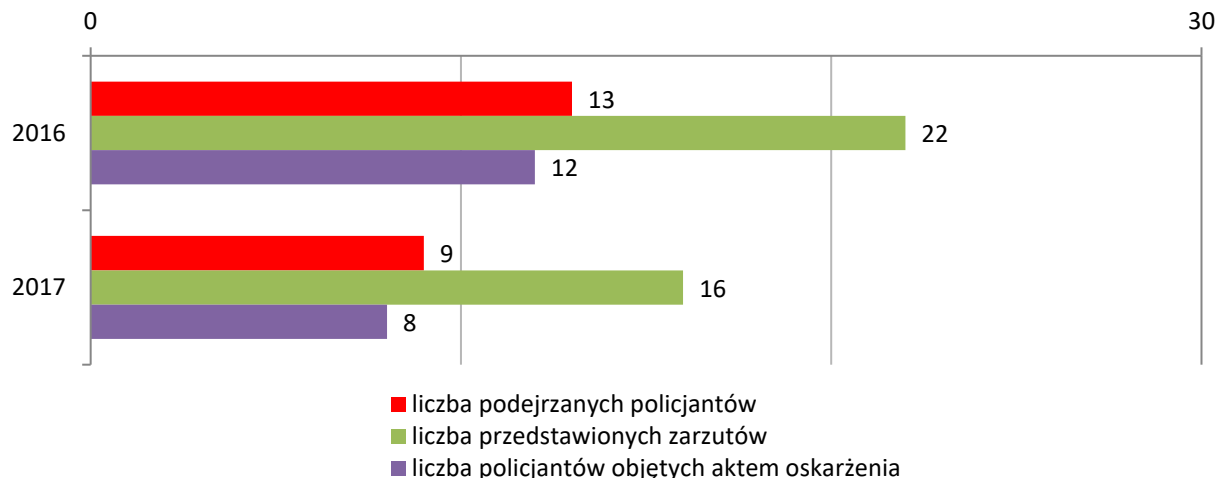
BSW KGP jednocześnie rozwijało w analizowanym okresie rozpoznanie i zapobieganie zagrożeniu korupcją i innymi nadużyciami w obszarze zamówień publicznych Policji. W tych działaniach uwzględniono dotychczasowe rozpoznanie mechanizmów przestępczych, zwłaszcza w sferze oszukańczych praktyk dostawców towarów i usług, polegających na **zw. zmosie cenowej wykonawców**. Pragniemy przypomnieć, że istotą tego przestępstwa, określonego w art. 305 § 1 k.k., jest działanie w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, polegające na utrudnianiu lub udaremnianiu przetargu publicznego poprzez wchodzenie w porozumienie z inną osobą, działając na szkodę właściciela mienia albo osoby lub instytucji, na rzecz której przetarg jest dokonywany - w tym przypadku na szkodę Skarbu Państwa, reprezentowanego przez kierownika jednostki Policji. Na podstawie dotychczasowych doświadczeń, a także w nawiązaniu do szczegółowych informacji i rekomendacji w tym zakresie zawartych w ubiegłorocznej „Analizie ...”, podkreślamy, że dla identyfikacji zagrożenia i zapobieżenia realizacji **zmowy cenowej**, niezbędne jest przede wszystkim zachowanie przez kierowników i pracowników komórek służby wspomagającej, wnikliwości przy analizie ofert, jak również ostrożności przy ich akceptowaniu (zasada „ograniczonego zaufania”).

I.4.5. Udział policjantów w nielegalnym obrocie środkami odurzającymi.

Każdy przypadek udziału policjanta w przestępczości narkotykowej stanowi poważne zagrożenie dla niego samego, jak i dla służby. Funkcjonariusz, który zażywa środki odurzające lub substancje psychotropowe, podejmując czynności służbowe wobec osób posiadających albo uczestniczących w wytwarzaniu czy obrocie tego rodzaju środkami/substancjami, może dopuszczać się czynów zabronionych, w szczególności niedopełnienia obowiązków lub przekroczenia uprawnień (np. zaboru ujawnionych narkotyków). Zdarza się, że policjant w poszukiwaniu źródeł zaopatrzenia, aby się uwiarygodnić przed handlarzami, ostrzega ich i chroni. Niejednokrotnie, aby zarobić na zakup tych środków, sam przyjmuje „towar” do odsprzedaży, a następnie ochrania odbiorców - własnych, a także innych handlarzy, jest w konsekwencji szantażowany przez środowisko przestępcze itp. Ponadto podczas wykonywania czynności służbowych z bronią i pozostałymi środkami przymusu bezpośredniego, kierowania pojazdem służbowym - pod wpływem środków odurzających lub substancji psychotropowych, stanowi on realne zagrożenie zarówno wobec osób, w stosunku do których czynności są wykonywane, jak również osób postronnych, a także dla pozostałych funkcjonariuszy Policji. Zdarzało się, że prowadzone przez BSW KGP działania, skutkowały ujawnieniem przypadków pełnienia służby przez policjantów pod wpływem narkotyków.

Wykres nr 15.

Zestawienie wybranych danych, dotyczących potwierdzonych procesowo przypadków udziału policjantów w przestępczości „narkotykowej” w latach 2016 i 2017.

Źródło: Dane własne BSWP

Powyższe dane świadczą o spadku w 2017 r., względem roku poprzedzającego, liczby policjantów podejrzanych o udział w przestępczości narkotykowej - o 4 (**wskaźnik dynamiki 69%**), jak również liczby zarzutów przedstawionych im w związku z tym zarzutów o czyny stypizowane w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii oraz w ustawie Kodeks karny - o 6 (**wskaźnik dynamiki 73%**). W 2017 r. zmniejszyła się także, w porównaniu do 2016 r., liczba policjantów oskarżonych o takie przestępstwa - o 4 (**wskaźnik dynamiki 67%**). Należy podkreślić, że liczba przypadków zarzucenia policjantom popełnienia przestępstw narkotykowych czy oskarżenia o popełnienie tego rodzaju czynów, sprowadza się nadal do ok. 10 w skali roku.

I.4.6. Przypadki popełniania przez policjantów poza służbą przestępstw o znacznym ciężarze gatunkowym, m. in. w związku z udziałem w grupach przestępczych.

Sprawy realizowane przez BSW KGP także w minionym roku przypominają o tym, że zagrożenie tak bulwersującymi opinią publiczną naruszeniami przez niektórych policjantów obowiązującego porządku prawnego - nadal pozostaje aktualne. Tym bardziej, że ujawnione przypadki wskazują na dokonywanie albo udział policjantów w popełnianiu przestępstw o znacznym ciężarze gatunkowym, tj.:

- zabójstwo, rozbój (w tym metodą „na policjanta”), porwanie dla okupu,
- kradzież z włamaniem do obiektów firm, handel kradzionymi samochodami,
- nielegalny obrót towarami akcyzowymi oraz czerpanie korzyści z nierządu,
- molestowanie seksualne małoletnich.

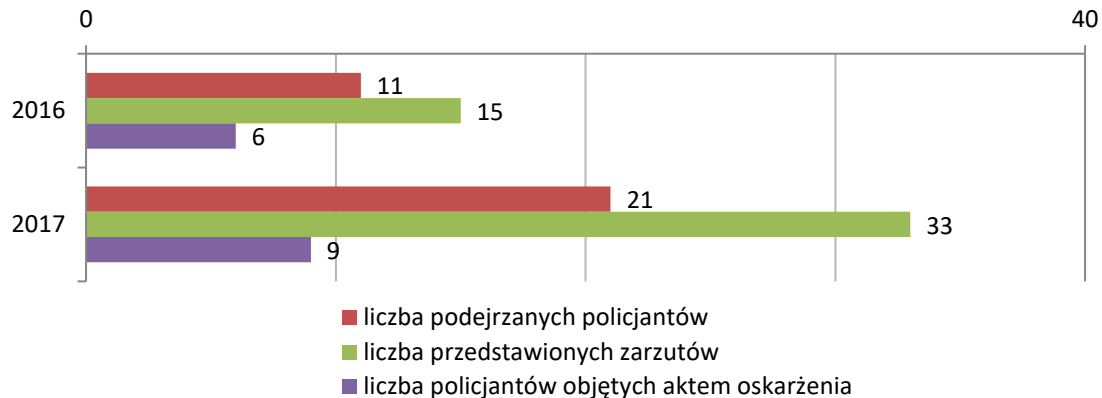
Policjanci popełniali tego rodzaju przestępstwa przy współdziałaniu z innymi osobami w ramach grupy przestępczej, a w jednym z przypadków policjant kierował taką grupą: inicjował i „nadzorował” włamania, wcześniej osobiście rozpoznając i typując atrakcyjne obiekty. Z ustaleń w sprawach o tego rodzaju przestępstwa wynika, że udział policjanta w ich popełnianiu wiąże się zwykle z wykorzystywaniem faktu służby w Policji oraz nadużywania wiedzy, możliwości służbowych lub zaufania społecznego do popełniania przestępstw lub unikania odpowiedzialności. Z tych względów szybkie wykrycie i unieszkodliwienie każdego „kreta” lub pospolitego przestępcy, chroniącego się w szeregach Policji, to prawny i moralny obowiązek całego środowiska policyjnego.

I.4.7. Przemoc domowa z udziałem policjantów.

Czyny zabronione, polegające na stosowaniu przemocy domowej przez policjantów, są przestępstwami popełnianymi w obszarze zewnętrznych działań, nie pozostających w związku z pełnioną służbą w Policji, niemniej problematyka była od 2012 r. monitorowana przez BSW KGP, aktualnie przez BSWP. Biuro nie jest natomiast jedyną jednostką organizacyjną Policji, przy udziale której Prokuratura prowadzi postępowania przygotowawcze w sprawach o popełnienie przez funkcjonariuszy Policji takich przestępstw.

Wykres nr 16.

Zestawienie wybranych danych, z postępowań prowadzonych przy udziale BSW KGP, dotyczących przypadków stosowania przez policjantów przemocy w rodzinie w latach 2016 i 2017.

Źródło: Dane własne BSWP

Zaprezentowane na powyższym wykresie dane dot. wyników śledztw prowadzonych w 2017 r. przy udziale BSW KGP w sprawach o stosowanie przemocy w rodzinie wskazują, że liczba policjantów, którym przedstawiono w tym okresie zarzuty o popełnienie przestępstw z tym związanych, wzrosła prawie dwukrotnie w stosunku do odnotowanej w 2016 r. - o **10 (wskaźnik dynamiki 191%)**. Ponad dwukrotnie wzrosła także ilość przedstawionych im zarzutów - o **18 (wskaźnik dynamiki 220%)**. Należy zauważyć, że liczba policjantów podejrzanych o takie przestępstwa po raz pierwszy przekroczyła 20, podczas gdy do 2016 r. pozostawała w przedziale od kilku do kilkunastu przypadków rocznie. W 2017 r. wzrosła też, w stosunku do roku poprzedzającego liczba policjantów oskarżonych o przemoc domową - o **3 (wskaźnik dynamiki 150%)**.

Występowanie przypadków stosowania przemocy domowej przez policjantów niewątpliwie wpływa negatywnie na wizerunek Policji, jako formacji powołanej do ścigania sprawców przestępstw. Dlatego kluczowe znaczenie ma obecnie podejmowanie wszelkiego rodzaju działań profilaktycznych przez wszystkie jednostki i komórki organizacyjne Policji, których celem jest wprowadzanie, w ramach kontynuowania realizacji *Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinach policyjnych „MOC-tak, PRZEMOC-nie!”*, mechanizmów ochronnych służących przeciwdziałaniu przemocy domowej, jak również zwalczanie wszelkich ujawnionych przejawów przemocy domowej wśród policjantów. BSWP ponownie podkreśla, że główną rolę w tym procesie powinni pełnić ich bezpośredni przełożeni, ponieważ mają największą siłę oddziaływania na podwładnych, możliwość rozpoznawania i reagowania na symptomy takich zachowań, ustalania ich przyczyn i podejmowania działań zaradczych.

I.5. Komentarz do charakterystyki zagrożenia dot. Policji, w oparciu o dane własne BSWP.

Przedstawiony w niniejszej analizie częściowy obraz przestępczości z udziałem funkcjonariuszy oraz pracowników, a także osób spoza Policji, w latach 2016 i 2017, ilustruje z jednej strony poziom zagrożenia dot. środowiska policyjnego, z drugiej zaś skuteczność pracy Biura w tym okresie - przede wszystkim w zakresie zwalczania przestępczości, co wyraża się m. in. **odnotowanym wzrostem w 2017 r. - w każdej**

z tych trzech kategorii osób - zarówno liczby podejrzanych, jak też oskarżonych o popełnienie przestępstw.

Dla BSWP oznacza to konieczność dalszego doskonalenia metodyki rozpoznawania zagrożeń (we współpracy z jednostkami organizacyjnymi i szkołami Policji) oraz procesu wykrywczego i ścigania sprawców przestępstw (przede wszystkim z Prokuraturą).

Nie mniej ważne pozostaje dalsze zaangażowanie BSWP i współdziałanie z całym środowiskiem policyjnym w zakresie:

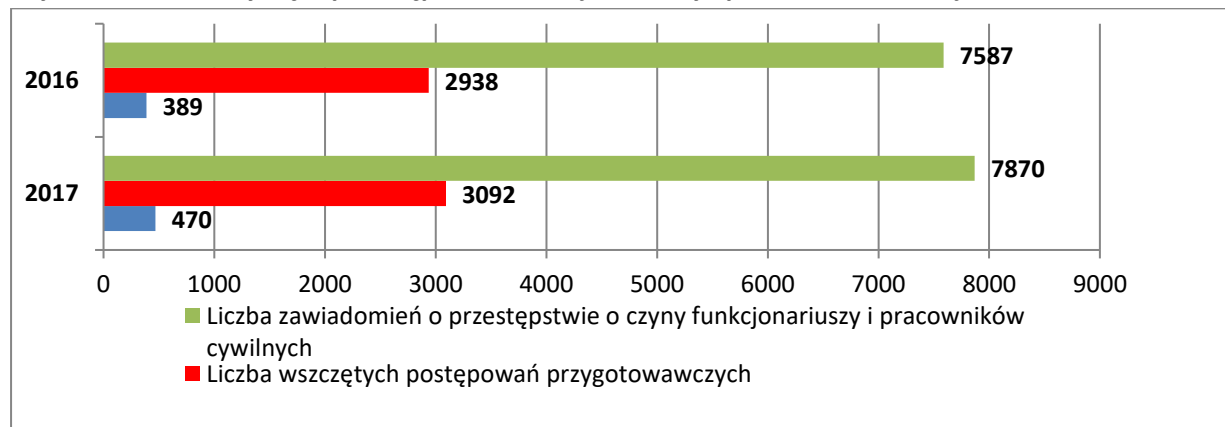
- doskonalenia rozwiązań prawnych i technicznych, które mają wpływ na bezpieczeństwo wykonywania czynności przez policjantów oraz sprawną weryfikację zastrzeżeń, zgłaszanych przez obywateli,
- profilaktyki wewnątrz Policji, a także działań informacyjnych i edukacyjnych, skierowanych do społeczeństwa.

II. Obraz przestępczości w środowisku policyjnym w 2017 r. według danych Prokuratury Krajowej.

Dzięki prowadzonej od 2007 r. współpracy z Prokuraturą Krajową, która monitoruje zagrożenie przestępczością w Policji, BSWP otrzymało z Departamentu Postępowania Przygotawczego PK kolejną roczną informację, dotyczącą m. in. przestępstw popełnionych przez funkcjonariuszy i pracowników Policji, opartą na danych ze spraw prowadzonych przez poszczególne prokuratury. Zakres danych daje pełniejszy obraz zagrożenia w środowisku policyjnym, ponieważ uwzględnia też postępowania prowadzone przez jednostki Prokuratury bez inicjatywy i udziału Biura - np. wszczęte na podstawie zawiadomień złożonych przez inne komórki i jednostki organizacyjne Policji lub obywateli. Dane te, inaczej niż gromadzone przez BSWP, obejmują funkcjonariuszy i pracowników Policji łącznie.

Wykres nr 17.

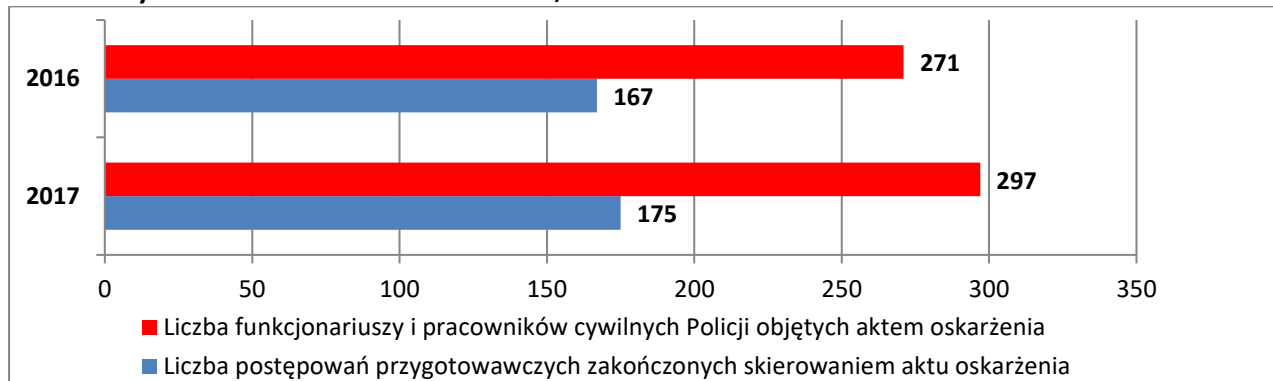
Wybrane dane dotyczące przestępczości funkcjonariuszy i pracowników Policji w latach 2016 i 2017.

Źródło: Dane Prokuratury Krajowej

Wykres nr 18.

Wybrane dane dot. postępowań prowadzonych przeciwko funkcjonariuszom i pracownikom Policji, zakończonych skierowaniem aktu oskarżenia, w latach 2016 i 2017.

Źródło: Dane Prokuratury Krajowej

W 2016 r. prokuratorzy w **42** przypadkach skierowali w śledztwach prowadzonych przeciwko funkcjonariuszom i pracownikom Policji, na podstawie art. 336 § 1 k.p.k., wnioski o warunkowe umorzenie postępowania - podobnie jak w 2016 r., kiedy liczba tych przypadków wyniosła 47. Dane te wskazują nadal na częste korzystanie w ostatnich latach z tego rozwiązania. Sądy wydały w 2017 r. wyroki skazujące wobec **130** oskarżonych policjantów i pracowników, tj. w stosunku do 24 więcej niż w 2016 r., kiedy skazanych zostało 106 osób.

Należy przy tym zaznaczyć, że dane Prokuratury Krajowej obejmują wszystkie kategorie przestępstw - także te, popełnione bez związku ze służbą czy pracą w Policji, np. określone w art. 178a k.k.

Ocena przekazanych przez Prokuraturę Krajową danych dot. postępowań przygotowawczych w stosunku do funkcjonariuszy i pracowników Policji - także przy uwzględnieniu danych z minionego roku - potwierdza formułowany już wcześniej wniosek o wzroście wskaźników procesowych w analizowanym okresie.

III. Priorytetowe kierunki pracy BSWP oraz podejmowane inicjatywy na rzecz Policji.

Pośród kierunków pracy realizowanych w 2017 r. przez BSW KGP (także aktualnie kontynuowanych przez BSWP) na rzecz Policji, w celu podniesienia poziomu bezpieczeństwa i skuteczności wykonywania jej ustawowych zadań, priorytetowe znaczenie mają:

III.1. Działania w obszarze ruchu drogowego.

W 2017 r. działaniom rozpoznawczym i reaktywnym BSW KGP w tym obszarze towarzyszyła intensywna profilaktyka, adresowana do policjantów pełniących służbę na drodze, ich przełożonych oraz samych uczestników ruchu drogowego. Biuro kontynuuje w ten sposób wdrażanie w Policji wypracowanych - na podstawie m. in. wniosków z corocznych analiz zagrożeń w tym obszarze - kierunków działań, mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw (ze szczególnym uwzględnieniem przestępstw o charakterze korupcyjnym), tj.:

- wzmocnienie nadzoru służbowego wobec policjantów pełniących służbę na drogach,
- edukacja policjantów,
- podejmowanie przedsięwzięć profilaktycznych, skierowanych zarówno do policjantów jak również do obywateli,
- kontynuowanie spotkań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania korupcji we wszystkich komórkach ds. ruchu drogowego i prewencji.

W styczniu 2017 r. przekazano do wydziałów BSW KGP w województwach, na terenie których zlokalizowane są szkoły Policji oraz WSPol. w Szczytnie, kolejną partię egzemplarzy pierwszego wydania opracowanego w 2015 r. przez komórkę analityczną Biura, **Poradnika dla rozpoczynających służbę w Policji BEZPIECZNY START**, w którym jeden z rozdziałów poświęcony został właśnie przeciwdziałaniu zagrożeniom korupcyjnym przy kontroli ruchu drogowego i właściwemu reagowaniu na sytuacje korupcyjne. Wskazano w nim zagrożenia związane z pełnieniem służby na drodze, starając się uświadomić wstępującym do Policji, że zetknięcie się z nimi jest nieuniknione, zaś z drugiej strony - wskazać właściwy sposób postępowania w sytuacjach, kiedy sami staną się adresatami korupcyjnej propozycji, ale też gdy będą świadkami przyjęcia korzyści przez innego funkcjonariusza. Przedstawiciele BSW KGP wręczali poradnik w 2017 r. uczestnikom szkolenia zawodowego podstawowego podczas zajęć profilaktycznych w szkołach Policji. Praktyka ta jest kontynuowana, a z inicjatywy BSW KGP, w 2017 r. WSPol. w Szczytnie wydała kolejny nakład broszury w ilości 10 tys. egzemplarzy, który aktualnie został rozdysponowany do właściwych wydziałów BSWP.

Ponadto BSW KGP, w oparciu uzyskaną w ramach współpracy międzynarodowej wiedzę nt. skuteczności rozwiązań antykorupcyjnych, wykorzystywanych przez służby wewnętrzne w formacjach policyjnych innych państw, kontynuowało w 2017 r. postulowanie dopuszczenia w polskiej Policji stosowania takich narzędzi, jak:

- test weryfikacji postawy policjanta,
- monitoring *on line* przebiegu służby we wnętrzu radiowozów policyjnych.

Pozytywne efekty w aspekcie przeciwdziałania nadużyciom, może przynieść także, zdaniem BSWP, upowszechnienie wyposażenia radiowozów w zewnętrzny monitoring, ponieważ to rozwiązanie techniczne wzmacnia nadzór, a z drugiej strony zwiększa bezpieczeństwo prawne policjantów wykonujących czynności na drodze.

III.2. Działania BSW KGP i BSWP w związku z realizacją zamówień publicznych Policji, w tym przeprowadzanych w ramach „Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Ochrony Państwa w latach 2017-2020”, w części realizowanej przez Komendanta Głównego Policji.

BSW KGP podjęło od początku 2017 r. planowe działania profilaktyczne i rozpoznawcze - w związku z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2017 r. ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o ustanowieniu „**Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Ochrony Państwa w latach 2017-2020**”. W wyniku przedstawionych przez Biuro wniosków z analizy potencjalnych zagrożeń oraz wynikających z nich propozycji środków zaradczych, Komendant Główny Policji w drodze decyzji nr 42 z dnia 1 marca 2017 r. w sprawie obowiązków współdziałania kierowników jednostek i komórek organizacyjnych Policji z Biurem Spraw Wewnętrznych Komendy Głównej Policji w zakresie realizacji „Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Biura Ochrony Rządu w latach 2017-2020”¹, zobowiązał:

- Dyrektora Biura Spraw Wewnętrznych KGP do sprawowania nadzoru nad czynnościami realizowanymi przez funkcjonariuszy kierowanego Biura, w zakresie rozpoznawania, zapobiegania i wykrywania nieprawidłowości dotyczących realizacji zadań związanych ze stosowaniem w Policji przepisów ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o ustanowieniu „Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Biura Ochrony Rządu w latach 2017-2020”,
- kierowników jednostek organizacyjnych Policji, dyrektorów biur i równorzędnych komórek organizacyjnych KGP, Dyrektora Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Policji, Komendanta-Rektora Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie, szkół policyjnych oraz Dyrektora Centrum Usług Logistycznych do współdziałania z Biurem Spraw Wewnętrznych KGP w realizacji tego zadania.

Na polecenie Dyrektora BSW KGP, wszystkie wydziały Biura, podjęły w związku z powyższym działania, mające na celu rozpoznawanie, zapobieganie i wykrywanie nieprawidłowości przy realizacji wydatków rzeczowych przewidzianych w ramach Programu modernizacji ... na inwestycje budowlane, zakup wyposażenia Policji oraz wyposażenia osobistego i ochronnego policjantów. Realizacja działań profilaktycznych i operacyjno-wykrywczych przez wydziały BSW KGP w poszczególnych garnizonach Policji, była koordynowana przez zespół, powołany w tym celu decyzją Dyrektora BSW KGP.

W analizowanym okresie, przedstawiciele BSW KGP:

- nawiązali współpracę z kierownictwem wszystkich jednostek organizacyjnych Policji szczebla wojewódzkiego, szkół policyjnych i właściwych merytorycznie biur KGP,

¹ zmieniona w drodze Decyzji nr 83 Komendanta Głównego Policji z dnia 8 marca 2018 r., zmieniającej decyzję w sprawie obowiązków współdziałania kierowników jednostek i komórek organizacyjnych Policji z Biurem Spraw Wewnętrznych Komendy Głównej Policji w zakresie realizacji „Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Ochrony Państwa w latach 2017-2020”, która weszła w życie z mocą od dnia 27 stycznia 2018 r.

- odbyli spotkania z policjantami i pracownikami komórek organizacyjnych, zaangażowanych w proces modernizacji, poświęcone identyfikowaniu i przeciwdziałania nadużyciom: o charakterze korupcyjnym, „zmowom cenowym” i innym oszustwom na szkodę Policji, a także przestępstwom kryminalnym (kradzieżom, fałszowaniu dokumentacji),
- podjęli szereg czynności operacyjno-rozpoznawczych, w tym analizę materiałów dot. przygotowywanych i realizowanych inwestycji i zakupów oraz weryfikację sygnałów o możliwych zagrożeniach, a na podstawie wyników tej analizy, w uzasadnionych sytuacjach podejmowali współdziałanie z komendantami właściwych jednostek w celu zapobieżenia i neutralizacji tych zagrożeń,
- przekazali do właściwych komórek KGP szereg informacji, sugestii i propozycji, celem wykorzystania przy organizacji, realizacji i kontroli procesu inwestycyjnego.

Ponadto, po półrocznym okresie monitorowania w 2017 r. organizacji inwestycji, finansowanych ze środków *Programu ...*, BSW KGP zainicjowało skierowanie przez Komendanta Głównego Policji wystąpienia, które zawiera szczegółowych poleceń dla kierowników jednostek Policji, komendantów szkół Policji i dyrektorów biur KGP, w zakresie nadzoru nad sposobem realizacji zamówień publicznych.

Zapoczątkowane w ubiegłym roku systemowe działania dot. przedmiotowego *Programu ...* będą kontynuowane w drodze czynności o charakterze prewencyjnym - poprzez profilaktykę korupcji i innych nadużyć oraz weryfikację uzyskiwanych sygnałów dot. zagrożeń w obszarze procesu modernizacji Policji, a także poprzez czynności wykrywcze - realizowane metodami operacyjno-rozpoznawczymi i procesowymi, ukierunkowane na ujawnianie opisanych wyżej przestępstw korupcyjnych, gospodarczych i kryminalnych.

Innym działaniem w ramach realizacji zadania, mającego na celu zapobieganie powstawaniu, jak również eliminowanie nieprawidłowości w sferze logistyki Policji, jest kontynuowana od 2015 r. weryfikacja przez BSWP tzw. zakupów podprogowych, tj. tych, które nie zostały zrealizowane w trybie postępowania o udzielenie zamówień dostaw, usług lub robót budowlanych, a których wartość nie przekracza ustawowo określonej kwoty 30 tys. euro. Podobnie jak w przypadku innych działań podejmowanych przez komórki BSWP, prowadzenie czynności w tym zakresie będzie wymagać wsparcia ze strony kierownictwa jednostek organizacyjnych i szkół Policji.

III.3. Działania na rzecz bezpieczeństwa informacji w Policji.

Informacje, którymi dysponuje Policja w związku wykonywaniem ustawowych zadań, nadal stanowią cenny zasób dla przedstawicieli m. in. świata przestępczego. Analiza i ocena zagrożenia ujawnianiem informacji służbowych, wskazuje, że dotyczy ono zarówno zawartej konkretnych sprawach wiedzy na temat zgromadzonego materiału i zamiarach Policji, jak też danych zgromadzonych w policyjnych systemach informatycznych, a także innych np. telekomunikacyjnych. Policjanci posiadający dostęp do tych zasobów są potencjalnie zagrożeni presją osób zabiegających o ujawnienie określonych danych. Jak już wspomnieliśmy w szczegółowej charakterystyce tego obszaru, zawartej w pkt. I.4.3. niniejszej analizy

- nie tylko wspomnianych już przedstawicieli świata przestępczego, ale także biur detektywistycznych, kancelarii prawnych, firm ubezpieczeniowych, mediów. Przede wszystkim do tych policjantów kierowane są propozycje ujawnienia informacji, w zamian za różnego rodzaju korzyści. Ze spraw udostępniana jest głównie wiedza o prowadzonych czynnościach policyjnych oraz osobach objętych działaniami operacyjnymi i czynnościami procesowymi, a z policyjnych systemów informatycznych - także o właścicielach skradzionych pojazdów, osobach poszukiwanych itp.

W analizowanym okresie BSW KGP kontynuowało działania w zakresie ujawniania i ścigania sprawców tego rodzaju przestępstw, w tym w oparciu o współpracę z przełożonymi wszystkich szczebli i komórkami służby kryminalnej. M. in. kontynuowało realizację podjętej w 2013 r. inicjatywy, polegającej na monitorowaniu obszaru przetwarzania danych osobowych, uzyskiwanych za pośrednictwem Krajowego Systemu Informacyjnego Policji - pod względem zagrożenia dokonywaniem przez funkcjonariuszy i pracowników Policji sprawdzeń nie uzasadnionych potrzebami służby i przekazywaniem uzyskanych danych osobom nieuprawnionym. W wytypowanych przypadkach, na wniosek Dyrektora BSW KGP, Biuro Wywiadu i Informacji Kryminalnych KGP w trybie kontroli i nadzoru, na podstawie § 74 ust. 2 pkt 2 lit.c Decyzji nr 125 Komendanta Głównego Policji z dnia 5 kwietnia 2013 r. w sprawie funkcjonowania Krajowego Systemu Informacyjnego Policji, ustalało dane funkcjonariusza lub pracownika, który dokonał sprawdzenia, a następnie przełożony tej osoby zobowiązywał ją do szczegółowego wyjaśnienia przyczyny czynności i sposobu wykorzystania uzyskanego wyniku. Kilkuletnia już praktyka weryfikacji potwierdza trafność tej inicjatywy, ponieważ w szeregu przypadków ujawniono brak uzasadnienia dokonania sprawdzeń potrzebami służby. Przełożeni wszczynali czynności wyjaśniające, a wobec winnych nadużyć wyciągano konsekwencje służbowe.

III.4. Działania w ramach realizacji *Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinach policyjnych „MOC-tak, PRZEMOC-nie!”*

BSWP uczestniczy w realizacji *Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinach policyjnych „MOC-tak, PRZEMOC-nie!”* od początku jego wprowadzenia w 2012 r. Udział funkcjonariuszy Biura w profilaktyce tego zagrożenia polega przede wszystkim na uwzględnianiu problematyki przemocy podczas spotkań profilaktycznych w jednostkach i szkołach Policji. Celem takich spotkań jest między innymi kształtowanie właściwych postaw i zwiększenie świadomości odpowiedzialności za zachowania - również za te, poza służbą i pracą w Policji.

Funkcjonariusze Biura uczestniczą również w czynnościach procesowych, prowadzonych przez Prokuraturę w przypadkach, kiedy zachodzi już uzasadnione podejrzenie, że doszło do przemocy domowej ze strony policjanta. Zdaniem tut. Biura, działania reaktywne polegające na ściganiu domniemanego sprawcy, to w tej delikatnej materii działania spóźnione, ponieważ doszło już zarówno do wyrządzenia przez „stróża prawa” krzywdy najbliższym osobom, jak też zwykle ucierpiał z tego powodu wizerunek Policji.

W związku z tym najbardziej zasadne jest, aby wiodącą rolę w zapobieganiu i wczesnym reagowaniu na przypuszczenie przemocy domowej w rodzinach policyjnych, odgrywały osoby ze środowiska zawodowego - przede wszystkim bezpośredni przełożeni policjantów i psychologowie. Podkreślając tę rolę, pragniemy przypomnieć kwestie związane z monitorowaniem przez bezpośrednich przełożonych zagrożenia, związanego z przypadkami dopuszczenia się przez podległych funkcjonariuszy lub pracowników przemocy w rodzinie.

Zgodnie z § 8 pkt. 10 zarządzenia Nr 53 Komendanta Głównego Policji z dnia 6 października 2014 r. *w sprawie form i metod wykonywania niektórych zadań służbowych przez psychologów pełniących służbę lub zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych Policji (Dz. Urz. KGP 2014 poz. 118)*, przemoc fizyczna lub psychiczna w rodzinie policjanta lub pracownika włączona została do podstawowego katalogu sytuacji kryzysowych. Psycholog policyjny w szczególności uzyskuje, z zachowaniem ograniczeń wynikających z odrębnych przepisów, informacje niezbędne do podjęcia interwencji kryzysowej albo udzielenia policjantowi lub pracownikowi pierwszej pomocy emocjonalnej, nawiązuje bezpośredni kontakt z policjantem lub pracownikiem, udziela policjantowi lub pracownikowi pierwszej pomocy emocjonalnej albo ustala w porozumieniu z policjantem lub pracownikiem czas i miejsce interwencji kryzysowej.

Jak wynika z przepisów przywołanego zarządzenia, bezpośredni przełożony policjanta lub pracownika, po uzyskaniu informacji o wystąpieniu sytuacji kryzysowej wnioskuje do kierownika komórki właściwej do spraw psychologii o niezwłoczne wyznaczenie psychologa policyjnego do podjęcia interwencji kryzysowej albo udzielenia policjantowi pierwszej pomocy emocjonalnej.

Biorąc powyższe pod uwagę, również BSWP będzie nadal rozpoznawać zagrożenie popełnianiem przez policjantów przestępstw, polegających na stosowaniu przemocy w rodzinie. Problematyka ta jest aktualnie objęta zainteresowaniem w oparciu o realizację polecenia Komendanta Głównego Policji z dnia 23 stycznia 2017 r. (l.dz. Ia-331/2017) o wzmocnieniu działań nadzorczych przez przełożonych i kierowników jednostek Policji. Nadzór zlecony wspomnianym dokumentem, ukierunkowany został na:

- uzyskanie informacji o możliwych trudnych sytuacjach rodzinnych policjantów w celu podjęcia działań wspierających, profilaktycznych i szkoleniowych,
- konsekwentne reagowanie przez przełożonych wobec tych policjantów, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, a szczególnie względem tych, którzy dopuszczają się zachowań wyczerpujących znamiona przestępstwa.

Wymienione działania nadzorcze stanowią przypomnienie obowiązków spoczywających na bezpośrednim przełożonym policjanta, wobec którego stwierdzone zostało stosowanie przemocy w rodzinie, nałożonych na kadrę kierowniczą wytycznymi nr 2 Komendanta Głównego Policji z dnia 7 grudnia 2011 r. *w sprawie sposobu postępowania policjantów podczas realizacji procedury „Niebieskie karty*. Stosowanie tych wytycznych służy bezpośrednio realizacji *Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinach policyjnych „MOC-tak, PRZEMOC-nie!” z 2012 roku.*

Jednocześnie, BSW KGP, w zakresie tej problematyki oraz w odniesieniu do poleceń Komendanta Głównego Policji ze stycznia 2017 r., nawiązało współpracę z Biurem Kontroli KGP, które monitoruje wszelkie wydarzenia nadzwyczajne z udziałem policjantów - w celu uzyskiwania na bieżąco sygnałów z terenu całego kraju o przypadkach przemocy w rodzinach policyjnych. Współpraca ta miała na celu poszerzenie wiedzy o tego typu przestępczych zachowaniach, poprzez wymianę informacji i ich wykorzystanie w bieżącej pracy Biura, w celu zapobiegania i reagowania na przejawy tego zagrożenia.

III.5. Profilaktyka przestępczości w Policji.

Od 2006 r. BSW KGP, a aktualnie BSWP, rozwija działania profilaktyczne na rzecz środowiska policyjnego, adresowane do wszystkich funkcjonariuszy i pracowników Policji. Celem tych działań pozostaje nadal:

- podnoszenie świadomości policjantów i pracowników w zakresie obszarów zagrożeń przestępczością w środowisku policyjnym, z naciskiem na wskazywanie, jak radzić sobie w sytuacjach korupcyjnych,
- kształtowanie przez przełożonych właściwych postaw i podnoszenia świadomości zagrożeń wśród podległych policjantów - poprzez oddziaływanie i reagowanie na przejawy nieprawidłowości,
- inspirowanie do podjęcia przedsięwzięć prewencyjnych przez inne jednostki/komórki organizacyjne Policji.

Przeciwdziałanie przestępczości wśród policjantów i pracowników Policji odbywa się wielopłaszczyznowo, ale podstawową formą jest i pozostanie systematyczna obecność przedstawicieli BSWP w jednostkach i szkołach. Od **2006 r.**, w którym Biuro rozpoczęło w sposób usystematyzowany działalność profilaktyczną, to już **9836 spotkań profilaktycznych z kadrą kierowniczą oraz policjantami i pracownikami jednostek organizacyjnych Policji**, a także **szkoleń z policjantami w szkołach Policji**. W analizowanym **2017 r.** przedstawiciele Biura uczestniczyli w odprawach i spotkaniach z udziałem kadry kierowniczej garnizonów oraz przeprowadzili szkolenia profilaktyczne dla funkcjonariuszy (w tym nowo wstępujących do Policji) i pracowników cywilnych w jednostkach **627** razy, a w szkołach **87** razy. W trakcie tych bezpośrednich kontaktów przedstawiciele Biura przekazali wiedzę o potencjalnych zagrożeniach jak też zapobieganiu im, łącznie **21575** funkcjonariuszom i pracownikom Policji. Uczestnikom szkolenia zawodowego podstawowego wręczyli ponadto opracowany w 2015 r. **Poradnik dla rozpoczynających służbę w Policji BEZPIECZNY START**, zawierający informacje o głównych zagrożeniach w służbie i poza służbą, ich konsekwencjach i sposobach radzenia sobie w problematycznych sytuacjach, ma na celu umożliwienie im tytułowego „bezpiecznego startu” w formacji. W celu pokrycia zapotrzebowania na lata 2018-2019, przy uwzględnieniu doboru do Policji na poziomie około 5 tys. osób rocznie, BSW KGP zainicjowało wydanie przez WSPol. w Szczytnie w 2017 r. drugiej edycji poradnika w ilości kolejnych 10 tys. egzemplarzy, które będą sukcesywnie rozpowszechniane.

BSWP na bieżąco korzysta także z pozostałych wypracowanych środków oddziaływania profilaktycznego, przede wszystkim w postaci wystąpień do kierowników jednostek i komórek organizacyjnych Policji, w sytuacjach, gdy dostrzeżone zostaje występowanie patologii albo czynników kryminogennych, a podjęcie właściwych działań zapobiegawczych pozostaje w gestii przełożonych. W latach 2006 - 2017 tut. Biuro skierowało takie wystąpienia w **875** przypadkach, w tym w 2017 r. **79** razy, często wskazując jednocześnie propozycje działań zaradczych.

W zakresie szeroko rozumianej profilaktyki w Policji, tut. Biuro kontynuuje udział w pracach nad doskonaleniem obowiązujących rozwiązań prawnych i organizacyjnych dot. funkcjonowania Policji, mających na celu zarówno przeciwdziałanie nadużyciom (przede wszystkim korupcji i przemocy na służbie), jak również podniesienie poziomu bezpieczeństwa policjantów wykonujących czynności służbowe (ochrona przed pomówieniami ze strony osób objętych czynnościami, zwłaszcza o rzekome przekroczenie uprawnień). W tym celu BSWP realizuje także działalność informacyjną skierowaną do społeczeństwa, m. in. poprzez publikowanie na stronie internetowej Biura opisów przykładów oczyszczenia policjantów z fałszywych oskarżeń i ścigania sprawców pomówień, jak również informacji o konsekwencjach

ponoszonych przez osoby, które dopuszczają się korumpowania. W 2017 r. Biuro uczestniczyło także w projekcie Pełnomocnika Komendanta Głównego Policji ds. Ochrony Praw Człowieka, polegającym na przygotowaniu kompendium pod nazwą „*Spotkania z Policją. Informator o wzajemnych obowiązkach Policji i społeczeństwa*” - przekazując opracowane propozycje zagadnień, dotyczące roli służby spraw wewnętrznych w Policji, odpowiedzialności za korumpowanie czy fałszywe oskarżanie policjantów, a także przykładowych sytuacji, w których obywatel powinien zwrócić się do BSWP.

III.6. Współpraca BSWP z Prokuraturą w zakresie doskonalenia metodyki ścigania karnego przestępczości w Policji.

Kontynuowana od 2007 r. współpraca BSW KGP z Prokuraturą w zakresie organizacji przedsięwzięć o charakterze narad szkoleniowym, zaowocowała w 2017 r. zorganizowaniem wspólnie z Departamentem Postępowania Przygotowawczego Prokuratury Krajowej, kolejnej ogólnopolskiej narady z udziałem prokuratorów, koordynujących nadzór nad postępowaniami przygotowawczymi, prowadzonymi wobec funkcjonariuszy i pracowników Policji. W naradzie wzięli udział: prokurator koordynator z ramienia Prokuratury Krajowej i inni prokuratorzy Prokuratury Krajowej oraz prokuratorzy-koordynatorzy z prokuratur regionalnych i okręgowych, a także sędzia Izby Karnej Sądu Najwyższego i przedstawiciel Departamentu Bezpieczeństwa MSWiA.

Podczas ubiegłorocznych kontaktów przedstawiciele BSW KGP i Prokuratury, szczególny nacisk położono na problematykę współpracy w sprawach dot. przestępstw z udziałem funkcjonariuszy i pracowników Policji, w zakresie udostępniania i wykorzystania w procesie karnym materiałów uzyskanych w wyniku prowadzenia czynności operacyjno-rozpoznawczych. Wymieniano praktyczne doświadczenia w tym zakresie na podstawie prowadzonych spraw. Przedstawiciel Sądu Najwyższego poruszył natomiast praktykę stosowania art. 231 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku Kodeks karny. Wyjaśniano także kwestie kosztów postępowania przygotowawczego, z uwzględnieniem specyfiki śledztw w sprawach dot. funkcjonariuszy i pracowników Policji.

Ogółem, w latach 2010 - 2017, w naradach szkoleniowych wzięło udział ok. 1200 prokuratorów z jednostek wszystkich szczebli Prokuratury, z terenu całego kraju. Efektem tej działalności BSW KGP w latach 2010 - 2017 była przede wszystkim niezwykle cenna wymiana doświadczeń, jak też doskonalenie metodyki zwalczania przestępczości w Policji, w celu zwiększenia efektywności prowadzonych czynności operacyjnych i procesowych.

III.7. Wzmocnienie ochrony prawnej funkcjonariuszy i pracowników Policji.

W związku z tym, że poszczególne inicjatywy BSW KGP dot. tworzenia warunków bezpiecznego i sprawnego wykonywania zadań przez policyjną kadrę - poprzez m. in. poprzez wzmocnienie szeroko rozumianej ochrony prawnej funkcjonariuszy i pracowników - wpisują się w charakterystykę ujętych w niniejszej analizie obszarów zagrożeń oraz głównych kierunków działań Biura, w tym rozdziale pragniemy przypomnieć tylko niektóre z nich.

III.7.1. Inicjowanie zmian w przepisach prawa powszechnego i policyjnego.

BSW KGP, także w minionym, 2017 r., wskazywało potrzebę wprowadzenia sygnalizowanych już wcześniej rozwiązań prawnych, opartych na m. in. na wnioskach z opracowywanych analiz zagrożeń, w tym:

- wprowadzenie w ustawie o Policji przepisów, dopuszczających stosowanie „testu weryfikacyjnego” lojalności funkcjonariusza (w oparciu o doświadczenia ze stosowania podobnego instrumentu w innych krajach, zebrane w ramach kontynuowanej współpracy międzynarodowej),
- wprowadzenie rozwiązań umożliwiających monitorowanie obrazu z wnętrza radiowozu - w oparciu o informacje nt. skuteczności zastosowania takiego rozwiązania w innym kraju, gdzie rozwiązanie to sprawdziło się zarówno z punktu widzenia zapobiegania korupcji, jak również ochrony funkcjonariuszy przed pomówieniami,
- uwzględnienie przy opracowywaniu przepisów *zarządzenia Komendanta Głównego Policji w sprawie planowania i udzielania zamówień publicznych w Komendzie Głównej Policji*, wniosków wynikających z ujawnionych oszukańczych praktyk, polegających na wprowadzaniu przez oferentów w błąd osób odpowiedzialnych w Policji za zamówienia publiczne - w celu przeciwdziałania takim zagrożeniom.

III.7.2. Upowszechnienie opracowanych przez BSW KGP materiałów, adresowanych do środowiska policyjnego oraz do obywateli; udział w innych inicjatywach na rzecz ochrony przed zagrożeniami.

Jak już wcześniej wspominaliśmy, również w bieżącym roku, planowane jest dalsze rozpowszechnianie wśród funkcjonariuszy kończących szkolenie zawodowe podstawowe, ***Poradnika dla rozpoczynających służbę w Policji BEZPIECZNY START***, którego podstawowym celem jest podnoszenie świadomości młodych policjantów w zakresie identyfikowania zagrożeń w służbie i właściwego reagowania na nie.

Ponadto, w analizowanym okresie, BSW KGP uczestniczyło, a także zamierza nadal angażować się, w przedsięwzięcia o charakterze informacyjnym, edukacyjnym i prawno-organizacyjnym na rzecz tworzenia warunków, służących szeroko rozumianej ochronie funkcjonariuszy Policji, które są inicjowane przez inne podmioty, w tym:

- realizacji inicjatyw Pełnomocnika Komendanta Głównego Policji ds. Ochrony Praw Człowieka, polegających na:
 - opracowywaniu kompendium pod nazwą ***„Spotkania z Policją. Informator o wzajemnych obowiązkach Policji i społeczeństwa”*** - poprzez udział w określeniu zakresu tematycznego oraz przygotowaniu konkretnych treści,

- włączeniu do programów lokalnego doskonalenia zawodowego jednostek organizacyjnych i szkół Policji *Programu doskonalenia zawodowego lokalnego w zakresie przeciwdziałania stosowaniu tortur* - poprzez udział w opracowaniu i upowszechnieniu pakietu edukacyjnego, a następnie zaangażowanie, na polecenie Dyrektora BSW KGP, funkcjonariuszy Biura w prowadzenie zajęć,
- wykorzystaniu rozwiązań, wypracowanych w 2017 r. z udziałem przedstawiciela BSW KGP, w ramach prac zespołu powołanego decyzją nr 41 Komendanta Głównego Policji z dnia 1 marca 2017 r. do opracowania wewnętrznej polityki antykonfliktowej,
- ew. procedowaniu propozycji zmian w przepisach prawa: karnego, wykroczeń i policyjnego, wypracowanych z udziałem m. in. przedstawiciela BSW KGP w ramach prac zespołu powołanego decyzją nr 234 Komendanta Głównego Policji z dnia 20 września 2017 r. *do opracowania projektu koncepcji w sprawie zwiększenia ochrony prawnej funkcjonariuszy Policji podczas i w związku z pełnieniem obowiązków służbowych.*

IV. Kontynuacja udziału BSW KGP w 2017 r. w realizacji przez Policję założeń Rządowego Programu Przeciwdziałania Korupcji.

Opisane w niniejszym opracowaniu działania, realizowane w 2017 r. przez BSW KGP - zarówno wskazane jako priorytetowe, jak też wspomniane przy charakteryzowaniu zagrożeń - wpisują się w kontynuację realizacji zadań wynikających dla Policji z *Rządowego Programu Przeciwdziałania Korupcji na lata 2014 - 2019*, którego główny cel stanowi ograniczenie korupcji w kraju. Realizacja tego *Programu służy jednocześnie wdrażaniu strategii „Sprawne Państwo 2020”*. Zgodnie z opracowanym na jego podstawie w styczniu 2015 r. przez Komendę Główną Policji - jako urząd centralny, na poziomie którego odbywa się zarówno koordynacja, jak też realizacja konkretnych działań - planem realizacji tych zadań, Biuro Kryminalne KGP, na podstawie polecenia Komendanta Głównego Policji, odpowiadało za całokształt realizacji zadań Policji w ramach *Rządowego Programu ...*, natomiast BSW KGP wspierało jego realizację w zakresie działań antykorupcyjnych wewnątrz Policji, w odniesieniu do dwóch celów szczegółowych RPPK:

„Wzmocnienie działań prewencyjnych i edukacyjnych”, poprzez realizację zadań:

- legislacyjnych (analiza efektywności obowiązujących przepisów, inicjowanie zmian):
 - zainicjowano wydanie Zarządzenia nr 21 Komendanta Głównego Policji z dnia 30 maja 2017 r. *w sprawie metod i form wykonywania niektórych zadań w Policji przez funkcjonariuszy Biura Spraw Wewnętrznych Komendy Głównej Policji oraz związanych z tymi zadaniami obowiązkami*

*policjantów i pracowników Policji*². Celem wydania tego zarządzenia było doprecyzowanie przedmiotowego obszaru, w tym poprzez określenie uprawnień przysługujących funkcjonariuszom BSW KGP podczas wykonywania lub nadzorowania czynności bezpośrednio związanych z wykrywaniem przestępstw popełnionych w środowisku policyjnym. Przedmiotowe zarządzenie doprecyzuje ponadto obowiązki wszystkich policjantów i pracowników Policji związane z udzielaniem wszelkiej pomocy funkcjonariuszom BSW KGP podczas wykonywania przez nich czynności służbowych;

- nadal rekomendowano wprowadzenie w ustawie o Policji przepisów dopuszczających stosowanie proaktywnego narzędzia w postaci „testu integralności”, a w wewnętrznych przepisach policyjnych - monitoringu *on line* przebiegu służby we wnętrzu radiowozu, podkreślając w przede wszystkim pozytywne doświadczenia służb antykorupcyjnych innych państw w korzystaniu z takich rozwiązań w zakresie zapobiegania i zwalczaniu korupcji, a także ochrony policjantów przed pomówieniami;
- zarządczych (wzmocnienie roli kontroli, współpraca międzynarodowa - wymiana dobrych praktyk):
 - współpraca i wymiana odbywała się w ramach spotkań funkcjonariuszy BSW KGP na terenie Polski i podczas wizyt w innych państwach, z przedstawicielami instytucji właściwych do walki z korupcją i innymi i nadużyciami w służbach mundurowych. Efektem wymiany doświadczeń nt. praktyki funkcjonowania konkretnych rozwiązań, kontynuowanej w 2017 r. podczas wyjazdów zagranicznych i wizyt przedstawicieli służb antykorupcyjnych innych państw w Polsce, są m. in. niektóre opisane wcześniej inicjatywy,
 - 2017 rok był dla BSW KGP okresem starań o wzmocnienie możliwości realizacji zadań; szczególny nacisk kładziono na doprecyzowanie uprawnień i zapewnienie właściwego współdziałania ze środowiskiem policyjnym - w celu skuteczniejszego zapobiegania i reagowania na przejawy zagrożeń,
- edukacyjnych, w ramach realizacji tego zadania stałego dot. upowszechnienia wśród pracowników urzędu wiedzy nt. zagrożenia korupcją i konfliktem interesów, rozpowszechniano wśród uczestników szkolenia zawodowego podstawowego - **Poradnik dla rozpoczynających służbę w Policji BEZPIECZNY START**, a wśród policjantów służby prewencyjnej **Poradnik dla policjantów pełniących służbę na drogach STOP KORUPCJI**. Kontynuowano spotkania profilaktyczne oraz szkolenia dla kadry policyjnej i (funkcjonariuszy i pracowników cywilnych), prowadzono działalność informacyjną skierowaną także do obywateli. W tym zakresie nadal współdziałano z Pełnomocnikiem KGP ds. Ochrony Praw Człowieka przy przygotowaniu materiałów edukacyjno - informacyjnych, które mają służyć podniesieniu świadomości policjantów i obywateli w celu przeciwdziałania nadużyciom.

² zmienione w drodze Zarządzenia nr 37 Komendanta Głównego Policji z dnia 8 marca 2018 r., *zmieniającego zarządzenie nr 21 Komendanta Głównego Policji z dnia 30 maja 2017 r. w sprawie metod i form wykonywania niektórych zadań w Policji przez funkcjonariuszy Biura Spraw Wewnętrznych Komendy Głównej Policji oraz związanych z tymi zadaniami obowiązkami policjantów i pracowników Policji*, które weszło w życie z mocą od dnia 27 stycznia 2018 r.

„Wzmocnienie zwalczania korupcji”

- monitorowanie zagrożeń korupcyjnych i zwiększenie skuteczności ścigania tych przestępstw przez doskonalenie przepisów prawa dla lepszej współpracy organów ścigania i penalizacji nowych zjawisk; w 2017 r. BSW KGP m. in. kontynuowało w poszczególnych garnizonach i szkołach czynności dot. sprawdzenia prawidłowości funkcjonowania Funduszu Wsparcia Policji, a ponadto wskazywało zagadnienia do objęcia czynnościami przez Biuro Kontroli KGP (za jego pośrednictwem także przez Departament Nadzoru i Kontroli MSWiA) i Zespół Audytu Wewnętrznego KGP. W 2017 r. wdrożono systemowe działania antykorupcyjne w odniesieniu do realizacji przez Policję inwestycji i zakupów, finansowanych ze środków pochodzących z **Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Ochrony Państwa w latach 2017-2020**, o czym wielokrotnie wcześniej wspominaliśmy (działania te są przez BSWP kontynuowane, jako jeden z tegorocznych priorytetów),
- opracowanie systemowych rozwiązań w zakresie wymiany wiedzy i doświadczeń w zwalczaniu korupcji między organami ścigania i wymiaru sprawiedliwości oraz wzmacnianie współpracy międzynarodowej; w tym zakresie BSW KGP m. in. prowadziło w 2017 r., zaś BSWP aktualnie kontynuuje współpracę z podobnymi służbami z innych państwach, także w oparciu o zawarte porozumienia dot. współpracy przy realizacji konkretnych przedsięwzięć.

BSWP kolejny raz pragnie podkreślić, że zrealizowanie w kolejnych latach funkcjonowania RPPK, wszystkich zadań określonych dla Policji, wymagać będzie szerszego niż dotychczas zaangażowania całego środowiska policyjnego, a zwłaszcza kadry kierowniczej.

Jednostki organizacyjne Policji wszystkich szczebli powinny natomiast nadal uczestniczyć w realizacji programu, przede wszystkim poprzez działania edukacyjne ukierunkowane na oddziaływanie na osoby spoza Policji, mające na celu m.in. podnoszenie świadomości z zakresu przestępstw korupcyjnych, wytworzenie braku społecznego przyzwolenia na ich popełnianie - w tym na korumpowanie policjantów. Zdaniem BSWP, należy tu wykorzystać wyniki sondaży opinii publicznej, wskazujące na oczekiwania społecznych wobec Policji: skuteczności, którą przypadki korupcji obniżają, a jednocześnie: uczciwości i nieprzekupności. Podkreśliśmy, że działania antykorupcyjne o charakterze zewnętrznym mogą znacząco przyczyniać się do ograniczenia liczby przestępstw korupcyjnych popełnianych przez policjantów. Nie mniej ważne pozostaje bieżące zaangażowanie w inne działania antykorupcyjne: doskonalenie rozwiązań prawnych i organizacyjnych, kształtowanie właściwych postaw policjantów, zapobieganie konfliktowi interesów, współpracę z BSWP - zarówno w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom, ich ujawniania, jak również przy podejmowaniu działań reaktywnych w razie wystąpienia przypadków nadużyć.

działania w oparciu o przepisy regulujące odpowiedzialność dyscyplinarną policjantów, systematycznie podejmowali kroki mające na celu wykształcenie u podwładnych postaw, które będą wyrażały się w braku ich przyzwolenia na naruszenia dyscypliny służbowej, poprzez m.in. wskazywanie i propagowanie konkretnych zachowań podwładnych - mogących stanowić swoiste wzorce realizacji zadań służbowych. Z posiadanego przez BSWP rozpoznania obszarów zagrożeń przestępczością w służbie prewencyjnej, kryminalnej, śledczej i wspomagającej, a także z analizy zidentyfikowanych przejawów tych

zagrożeń wynika, że w ich ograniczeniu bardzo duże znaczenie mogłoby mieć właściwe korzystanie przez przełożonych wszystkich szczebli z instrumentów nadzoru służbowego.

BSWP pragnie zwrócić uwagę na rolę tego nadzoru, zwłaszcza w kontekście realizacji w roku bieżącym i latach następnych zadań, związanych z:

- organizacją i realizacją zamówień publicznych, finansowaniem i rozliczaniem wydatków na zakup sprzętu transportowego, informatycznego i łączności oraz wyposażenia policjantów, a także na specjalistyczne szkolenia (nadzór nad pracą ekspertów kierowanych do komisji przetargowych oraz pracowników zajmujących się pozyskiwaniem, wydatkowaniem i rozliczaniem środków finansowych na zakupy i inwestycje),
- policyjnym zabezpieczeniem przebiegu planowanych na 2018 r. wydarzeń, w tym: wyborów samorządowych, Centralnych Obchodów 100-nej Rocznicy Odzyskania Niepodległości, 24-tej Sesji Konferencji Stron Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie Zmian Klimatu UNFCCC COP 24 (nadzór kadry dowódczej nad praworządnością działania policjantów z różnych garnizonów, skoncentrowanych w rejonach wydarzeń i imprez, zwłaszcza przy podejmowaniu czynności zmierzających do neutralizacji ewentualnych naruszeń porządku publicznego, w celu nie dopuszczenia do jakichkolwiek zachowań interweniujących funkcjonariuszy, które mogłyby narazić ich na zarzut przemocy lub dyskryminacji).

Zdaniem BSWP, właściwej realizacji nadzoru będzie służyć z pewnością kontynuowanie praktyki wyznaczania do czynności związanych np. z zamówieniami publicznymi osób charakteryzujących się wysokim poziomem lojalności zawodowej i odpowiedzialności, jak też systematyczne monitorowanie przez bezpośrednich przełożonych prawidłowości wykonywania tych czynności - przede wszystkim pod względem wyegzekwowania ich wykonania w sposób zgodny z przepisami i procedurami, ale także z wydanymi poleceniami służbowymi.

W przypadku stwierdzenia przez przełożonych, w ramach sprawowanego nadzoru, sytuacji, których wyjaśnienie wymagałoby zaangażowania BSWP, oczekujemy na ich zasygnalizowanie i współpracę. Pragniemy podkreślić, że w 2017 r., m. in. w związku z czynnościami przeprowadzonymi przez Departament Nadzoru i Kontroli MSWiA, Komendant Główny Policji, a także Dyrektor BSW KGP, skierowali do komendantów jednostek organizacyjnych Policji i szkół Policji szereg wystąpień dot. doskonalenia współpracy pomiędzy komórkami kontroli, komórkami właściwymi w sprawach kadr i lokalnymi strukturami Biura w kwestiach wyjaśniania przyczyn i skutków ujawnianych nadużyć, jak również późniejszej odpowiedzialności służbowej i karnej policjantów oraz pracowników Policji, w tym wskazywaniu działań zapobiegawczych. W związku z tymi inicjatywami, funkcjonariusze BSW KGP przeprowadzili w IV kwartale 2017 r. we wszystkich garnizonach spotkania z przedstawicielami kadry kierowniczej i rzecznikami dyscyplinarnymi jednostek organizacyjnych i szkół Policji, poświęcone prawnym i praktycznym aspektom współpracy w tym zakresie.

Kierownictwo BSWP dziękuje za zapoznanie się z niniejszą analizą. Do wszystkich Szanownych Czytelników ze środowiska policyjnego, jak i spoza Policji co roku, apelujemy: **dbajmy o praworządność**

postępowania i zachęcajmy do tego wszystkich, przede wszystkim poprzez dawanie dobrego przykładu własną postawą.

Jednocześnie pragniemy zaznaczyć, że wprawdzie analiza ta dotyczy przede wszystkim realizacji zadań w obszarze spraw wewnętrznych Policji w minionym, 2017 roku, to niemniej w rok 2018 wkroczyliśmy w zmienionym stanie prawnym i organizacyjnym, który ma służyć zwiększeniu i udoskonaleniu *nadzoru ministra właściwego do spraw wewnętrznych nad Policją, Strażą Graniczną, Służbą Ochrony Państwa oraz Państwową Strażą Pożarną.*

Powołany z dniem 27 stycznia 2018 r. na mocy ustawy z dnia 9 listopada 2017 r. *o zmianie ustawy o niektórych uprawnieniach pracowników urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw wewnętrznych oraz funkcjonariuszy i pracowników urzędów nadzorowanych przez tego ministra oraz niektórych innych ustaw*, Inspektor Nadzoru Wewnętrznego, jako organ, przy pomocy którego Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji *sprawuje nadzór nad służbami jemu podległymi lub przez niego nadzorowanymi, nad funkcjonariuszami Policji, Straży Granicznej i Służbą Ochrony Państwa oraz strażakami Państwowej Straży Pożarnej, a także nad pracownikami zatrudnionymi w tych służbach* - będzie realizował swoje zadania w tym zakresie m. in. przy pomocy Biura Spraw Wewnętrznych Policji, które zostało utworzone na podstawie tej ustawy jako jednostka organizacyjna służby spraw wewnętrznych Policji.